

Vlaams
Parlement

vergadering **C120 – BIN8**
zittingsjaar 2012-2013

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme

van 20 februari 2013

INHOUD

- Vraag om uitleg van de heer Joris Van Hauthem tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over de implementatie van de door de minister-president in de commissie voorgestelde scenario's voor een nieuwe procedure inzake de aanduiding van de provinciegouverneurs
- 735 (2012-2013) 3
- Vraag om uitleg van mevrouw Linda Vissers tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de verkiezingen voor de OCMW-raad
- 815 (2012-2013)
- Vraag om uitleg van de heer Marnic De Meulemeester tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de procedure voor de verkiezing van OCMW-raadsleden
- 820 (2012-2013)
- Vraag om uitleg van mevrouw Patricia De Waele tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over het grote aantal fouten bij de controle van de geldigheid van de verkiezing van de OCMW-raden
- 870 (2012-2013)
- Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de talrijke vormfouten bij de samenstelling van de OCMW-raden en de gevolgen ervan
- 878 (2012-2013)
- Vraag om uitleg van de heer Marius Meremans tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de vastgestelde fouten bij het verkiezen van de nieuwe OCMW-raden
- 885 (2012-2013) 8
- Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de intentie van het Antwerpse stadsbestuur om een sterk verhoogde retributie te vragen bij het inschrijven van een vreemdeling
- 877 (2012-2013)
- Vraag om uitleg van de heer Ward Kennes tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de eenmalige retributie voor vreemdelingen die zich voor het eerst inschrijven in Antwerpen
- 884 (2012-2013) 23

■

Voorzitter: mevrouw Annick De Ridder

Vraag om uitleg van de heer Joris Van Hauthem tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over de implementatie van de door de minister-president in de commissie voorgestelde scenario's voor een nieuwe procedure inzake de aanduiding van de provinciegouverneurs - 735 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem: Minister-president, mijn vraag is een beetje gedateerd, ze was ingediend vooraleer er een beslissing uit de bus kwam. Ik zou toch graag nog wat uitleg krijgen.

U hebt op 22 januari tijdens de commissievergadering over het onderwerp twee scenario's om een gouverneur aan te duiden naar voren geschoven. Ofwel zou dat gebeuren binnen de provincie zelf, naar analogie met de voordracht van een burgemeester. Ofwel zou dat gebeuren zoals in het Europees Parlement, waar een kandidaat-commissaris door de vakcommissie wordt ondervraagd. Blijkbaar heeft het tweede scenario het gehaald na de onderhandelingen met Open Vld. Kunt u dat toelichten?

Heb ik het goed begrepen dat de Vlaamse Regering in de toekomst met één kandidaat naar het parlement kan komen, waarop we dan een pro-formazitting zouden houden? Er wordt dan toch meerderheid tegen oppositie beslist. Of gaat het over meerdere kandidaten die zich kunnen komen presenteren in het parlement? Dat zou ik heel graag van u horen.

Hoe gaat u dat implementeren? Mogen we daarvoor een ontwerp van decreet verwachten? Wat is uw timing?

De voorzitter: Minister-president Peeters heeft het woord.

Minister-president Kris Peeters: Voorzitter, collega's, de Vlaamse Regering heeft een kandidaat-gouverneur voorgesteld voor de provincie Oost-Vlaanderen. Het eensluitend advies van de Federale Regering liet op zich wachten. Ik heb dan met een aantal partijen gepraat die ervoor konden zorgen dat dat advies er toch kwam. We hebben de problemen bekeken en naar een oplossing gezocht. Ik heb gepraat met de partijen die deel waren van de oplossing en geen deel van het probleem.

We hebben een duidelijke afspraak gemaakt. Ik zal ze voorlezen, zodat er geen enkele discussie kan over bestaan. Zoals u weet, mijnheer Van Hauthem, heeft transparantie voor mij absolute prioriteit. "De partijen zullen voor het einde van deze legislatuur in de schoot van de commissie Binnenlandse Aangelegenheden van het Vlaams Parlement een gezamenlijk voorstel uitwerken om de procedure die leidt tot de aanstelling van een provinciegouverneur transparanter te maken en ruimte laten voor de inbreng door de parlementsleden." Tussen haakjes staat erbij: "Geïnspireerd op het model van de aanstelling van Europese Commissarissen".

De tweede afspraak luidt: "De provinciegouverneurs zullen hun jaarlijks verslag toelichten in de commissie in het Vlaams Parlement. Deze zitting zal een eerste keer georganiseerd worden in januari, februari 2014 naar aanleiding van de jaarverslagen over 2013. Deze zitting kan uiteraard aanleiding geven tot alle parlementaire initiatieven waarover de parlementsleden beschikken."

De provinciegouverneurs moeten nu ook al een jaarverslag maken. Ze moeten dat overmaken aan de Vlaamse Regering. Vanaf 2014 zullen ze dat hier komen toelichten. Dat is een afspraak met de bevoegde minister Bourgeois, en hij zal daarbij aanwezig zijn. U zult daar dan vragen over kunnen stellen. Uit respect voor de gouverneur kan dat een interessant debat worden, waarbij tekst en uitleg wordt gegeven.

De afspraak over de procedure is wat mij betreft het minimum. Daarover is een akkoord gesloten met de betrokken partijen. Dat betekent dat ik zo weinig mogelijk aan de huidige procedure heb gewijzigd. Deze commissie kan daar in al haar wijsheid nog elementen aan toevoegen. De betrokken minister zal het initiatief nemen om dat met u te bespreken.

Het minimum is dat wij, zoals in de huidige procedure, een kandidaat voorstellen. Die kandidaat moet zich voorstellen in deze commissie. U kunt dan vragen stellen over de kennis en het ambt van gouverneur.

U doet daar nogal smalletjes over, mijnheer Van Hauthem, maar in het Europees Parlement verloopt dat ook zo. Karel De Gucht vertelde zelf dat hij daar met knikkende knieën naartoe ging en dat het een van de zwaarste examens was die hij ooit aflegde. Hij heeft het dan wel met glans doorstaan, maar zo kennen we Karel De Gucht. Dat is dus een ernstige procedure. De kandidaat zelf geeft daar een vrij groot gewicht aan.

Dat zal natuurlijk afhangen van het niveau van deze commissie: dat is per definitie zeer hoog en dat zal ook wel zo blijven. De vragen moeten pertinent zijn. Een kandidaat-gouverneur moet over een bepaalde kennis beschikken. Het is niet absoluut noodzakelijk dat hij de volledige kwantummechanica in de vingers heeft. Het moet dus gaan over materies waar een gouverneur mee te maken krijgt in zijn functie. Sommige vragen zijn natuurlijk terecht. Hij moet de Vlaamse en de federale regelgeving kennen. De vragen kunnen ver reiken, maar niet over kwantummechanica, daar is iedereen het wel over eens, denk ik. Hoe jullie daarnaar kijken, dat kan mijns inziens een interessante gedachtewisseling opleveren in de commissie.

De bedoeling is dat dat wordt toegevoegd aan het dossier dat naar de federale overheid vertrekt, dat die vervolgens een eensluidend advies aflevert, en dat uiteindelijk de gouverneur wordt benoemd. Dat is wat is overeengekomen met de politieke partijen. Maar als er een consensus bestaat om nog verder te gaan, wie ben ik dan? Ik heb mij in elk geval geëngageerd ten aanzien van de andere politieke partijen die die twee punten mee hebben onderschreven. Daaronder kan men dus niet zakken. Eventueel kunnen er nog bijkomende zaken aan worden toegevoegd. Ik kijk uit naar wat dat debat zal opleveren.

Dit voorstel veronderstelt niet echt zware wetgevende wijzigingen. Daarom is het ook zo intelligent, vind ik zelf. (*Gelach*)

Je zou ook de bijzondere wet kunnen wijzigen en zo meer, maar dan ben je vertrokken voor een hele discussie. Ik weet ook niet hoe men daar langs de andere kant van de taalgrens, waar men ook gouverneurs moet aanstellen, mee omgaat. Met deze invulling kunnen wij vanuit Vlaanderen stellen dat wij vinden dat die procedure gevolgd moet worden. En als de rest daar een andere mening over heeft, is dat zo.

Wij zitten nu – en mogelijk ook in de toekomst – met niet-gelijklopende coalities. Dat kan perfect, wat mij betreft. Ik wil alleen voorkomen dat men opnieuw in zo'n situatie terecht zou komen. Met deze bijkomende stap, waarbij de commissie de man of vrouw in kwestie het vuur aan de schenen legt, zal de motivering van de kandidatuur een hoger soortelijk gewicht krijgen.

De voorzitter: De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem: Minister-president, ik dank u voor uw antwoord, maar heb toch nog enkele bedenkingen. U hebt een oplossing ad hoc moeten vinden voor een probleem ad hoc.

Minister-president Kris Peeters: Het was een probleem ad hoc, maar dit is geen oplossing ad hoc.

De heer Joris Van Hauthem: Toch wel. De heer Briers moest benoemd worden en u moest Open Vld over de schreef krijgen. Wat dat betreft, is het probleem nu opgelost. De vraag is of we met dit voorstel het fundamentele probleem van de politisering van het gouverneursambt oplossen. Want daar ging het eigenlijk over.

We kunnen de discussie van toen kort samenvatten: één partij vond dat het haar beurt was, en een andere zag dat niet zitten omdat zij dan geen gouverneur meer had. Het fundamentele probleem was dus het partijpolitiek verkavelen van het ambt van gouverneur. Ik vraag mij af of uw voorstel, dat u als het minimum naar voren schuift, daar een oplossing voor biedt.

De vergelijking met het Europees Parlement gaat trouwens niet op. In het Europees Parlement heeft men geen coalitie, met meerderheidspartijen en oppositiepartijen. Men is daar dus veel vrijer wat dat betreft.

U hoeft ons niets wijs te maken, minister-president. Als men hier, met welke kandidaat dan ook, naar het parlement komt, is dat in afspraak met de meerderheidspartijen, wie die meerderheidspartijen ook zullen zijn. Het is dus een kandidaat van de meerderheid. Dan gaat u toch niet verwachten dat die kandidaat na een soort kruisverhoor zal worden afgewezen? Dat gelooft u toch zelf niet?

Ik had gehoopt dat u in de richting van een open kandidatuurstelling zou gaan, zoals wij voorgesteld hebben. Als het ambt van gouverneur dan toch gedepolitiseerd moet worden, als de gouverneur in de praktijk bovendien steeds meer gereduceerd wordt tot een ambtenaar, eerder dan een politicus, laat ons dan het ambt uit partijpolitieke handen nemen. Laat ons heel die functie losweken van partijpolitieke verkaveling. Dat doet u met dit voorstel niet. Dat had u wel kunnen doen met een open kandidatuur, waarbij de beste eruit komt, zoals dat voor agentschappen ook het geval is. Dán depolitiseert u de zaak, minister-president.

Is dit een aanzet? Misschien wel, maar ik vrees dat het probleem van de politisering van de aanduiding van een gouverneur met uw voorstel niet opgelost zal zijn.

De voorzitter: De heer Durnez heeft het woord.

De heer Jan Durnez: Minister-president, het is een hele eer dat de regering een beroep doet op een commissie van het Vlaams Parlement om bij te dragen tot de selectie van een regeringscommissaris. Ik hoop alleen dat de Vlaamse Regering in de kering niet zal vragen om bij te dragen bij de selectie van de kinderrechtencommissaris, want dat is een procedure die in het parlement thuishoort. *(Opmerkingen. Gelach)*

Namens onze fractie wil ik er ook de aandacht op richten dat het in de rol die wij in te vullen hebben, gaat om een regeringscommissaris, dus geen politiek mandataris. De grijze zone, die al lang bestaat, over de politieke of schijnbaar politieke rol van een gouverneur wordt in stand gehouden zolang de gouverneur voorzitter is, zij het zonder stemrecht, van een politiek uitvoerend college. Ik vergelijk met het Europees Parlement, waar die Commissie uiteraard niet enkel uitvoerend is, maar ook initiatiefnemend voor regelgeving. De gouverneur in deze rol van commissaris heeft die beide opdrachten niet.

We blijven van deze situatie gebruikmaken om ook ten gronde de positie van de gouverneur, zijnde de regeringscommissaris, helder te maken en de politieke rol, die eigenlijk beperkt is tot het technische voorzitterschap van een vergadering van zes mensen, echt uit te klaren. We moeten, zoals in Wallonië, waarnaar de minister-president terecht heeft verwezen, helder maken wat de rol is van een gouverneur, lees: regeringscommissaris. De rest is een zaak van het invullen van de procedure. Maar als we die piste kiezen, moeten we ook aan het decreet zelf sleutelen.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Voorzitter, minister-president, collega's, ik heb al gezegd dat uw voorstellen interessant zijn en het debat open trekken. Dat waardeer ik, minister-president. Maar ik neem dit document erbij, waarin het echt om een minimumakkoord gaat, laat ons eerlijk zijn. Er is een eensluidend advies van de Federale Regering, met daaraan gekoppelde voorwaarden. Ik lees: "De partijen zullen voor het einde van deze legislatuur in de schoot van deze commissie een gezamenlijk voorstel uitwerken voor een procedure die tot de aanstelling leidt" – elk woord is gewikt en gewogen, zoals steeds in dergelijke teksten – "en die ruimte

laat voor de inbreng door de parlementsleden, geïnspireerd naar het model van de aanstelling van de Europese Commissarissen.” Laat ons zeggen dat de lat zo laag ligt dat je er niet onder kunt, maar het is interessant.

Ik stel vast, minister-president, dat u een keuze blijft maken, met alle partijen die het akkoord hebben ondertekend, voor een Vlaamse/federale topambtenaar met politieke gevoeligheid. De heer Durnez heeft het daarnet nog beter geformuleerd. Het blijft een soort van mixfiguur. Er zijn ook redenen voor. Daarmee zegt u twee dingen uitdrukkelijk niet. Eén, het is niet de leider van de deputatie, want hij zal niet politiek worden aangeduid zoals een burgemeester, in de schoot van de deputatie. Dat was een alternatieve piste, die u ook naar voren hebt gebracht. Twee, u gaat niet werken met een open vacature, zoals dat gebeurt met een topambtenaar op het N-niveau. De pistes van die twee uitersten, uitdrukkelijk ambtelijk versus uitdrukkelijk politiek, worden verlaten.

Interessant aan uw voorstel, minister-president, is dat u daarnet in uw motivering hebt gezegd dat deze procedure een hoger soortelijk gewicht zal geven aan de functie van de gouverneur. Dat is ook wel juist, denk ik. Het kan de rol van de gouverneur opwaarderen in de publieke opinie, dat het toch meer is dan iemand die nieuwe laarzen koopt om bij overstromingen op te treden. Dat is waardevol.

Wij mogen straks als commissie hierover discussiëren. Daarvoor dank ik u zeer, ook al is het meestal geen cadeau als zoiets naar ons wordt doorgeschoven. Ik zal het toch als een geschenk beschouwen en als een blijk van openheid, om over de toekomst van deze functie na te denken. Ik noteer dat de procedure zoals ze nu is verlopen, tot en met de aanstelling, niet de properste was die we hebben gekend.

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

De heer Marnic De Meulemeester: Voorzitter, minister-president, collega's, de regeling die we nu op papier krijgen, is wat ze is en toont nog maar eens het belang van deze commissie aan, zoals de minister-president heeft beaamd.

Ik wil nog even terugkomen op de aanstelling van de gouverneur van Oost-Vlaanderen. Minister-president, u zegt dat u, toen de beslissing was genomen door de Vlaamse Regering, met alle heisa die dat heeft veroorzaakt, op zoek bent gegaan naar partijen van goede wil, om toch maar tot een oplossing te komen, zodat de gouverneur op tijd zou kunnen worden aangesteld. Zou het niet gemakkelijker zijn geweest als de Vlaamse Regering, vóór ze een beslissing had genomen of een naam naar voren had gedragen, eerst had overlegd met de Federale Regering, zoals eigenlijk bepaald is? Om dan uiteindelijk met één naam te komen, was waarschijnlijk geen enkel probleem geweest. In plaats daarvan hebben we nu al die heisa gekend. Dat was toch veel eenvoudiger geweest.

Het heeft allemaal wel aanleiding gegeven tot deze regeling, waarbij wij als commissie natuurlijk bijzonder verheugd zijn dat wij ons daarover mogen beraden en dat we de nieuwe kandidaat-gouverneur hier in de toekomst mogen ondervragen.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Er ligt een kader voor, waarin een oplossing kan worden gevonden. Daarbij zal er wel rekening mee moeten worden gehouden dat de federale materies mogelijk aan bod komen in het Vlaams Parlement. Het moet worden uitgeklaard wie wat kan vragen, over welke materie de gouverneur hier kan worden ondervraagd. We moeten er ook rekening mee houden dat de piste van de hoorzittingen de federale collega's op ideeën kan brengen, omdat ook hun regering advies moet uitbrengen. Dan is de vraag: in welke mate gaan de Franstalige ministers in de Federale Regering rekening houden met een hoorzitting in het Vlaams Parlement? Een en ander moet zeker nog worden verduidelijkt, ook over de instrumenten om tot een oplossing te komen, federale wetgeving, Vlaamse decreten of het Reglement van het Vlaams Parlement. Wat is het meest geëigend om dit op te lossen?

De voorzitter: Minister-president Peeters heeft het woord.

Minister-president Kris Peeters: Ik wil nog eens onderstrepen dat dit het minimum is dat in dit dossier kan en moet worden gerealiseerd. Ik laat aan de bevoegde minister en aan deze commissie de vrijheid om dit al zeer goede document nog verder te perfectioneren, wat zeker niet uitgesloten is. Als er een kamerbrede consensus is om nog verder te gaan, zal ik daar heel graag kennis van nemen.

Ik heb bij de hele discussie over het openbaar ambt in deze commissie verwijzingen gemaakt naar de uitspraken van de betrokken ministers in de vorige en in deze legislatuur, dat een gouverneur een ambtenaar of regeringscommissaris ‘sui generis’ is. Het is dus niet een topambtenaar, zoals wij er in Vlaanderen hebben. Het openstellen van de vacature kan dus niet daarin worden geplaatst. Ik heb dat toen gezegd, verwijzend naar uitspraken van onder andere Marino Keulen.

Mijnheer De Meulemeester, ik denk dat iedereen de heisa betreurt die rond de benoeming van de gouverneur tot stand is gekomen. Dit is nu opgelost. De Vlaamse Regering heeft de procedure gevolgd die tot nu toe van kracht is. Het is weinig zinvol om daarover nu nog uitspraken te doen. Belangrijk is dat de partijen die hebben bijgedragen tot de oplossing, zich hebben kunnen vinden in dit document. Zeker uw voorzitster heeft daar schitterend werk geleverd. Zij is een heel wijze dame, maar u hebt er in uw partij ook nog andere, die dezelfde wijsheid hebben.

Mijnheer Kennes en mijnheer Durnez, ik ben het met jullie eens dat er nog vele vragen verder moeten worden uitgeklaard. Maar u kunt niet aan de commissie de mogelijkheid geven om daarover verder te discussiëren en met de betrokken minister naar de goede antwoorden te zoeken, en tegelijk zeggen dat dit het is en dat dit nu netjes moet worden gevolgd. Er is een grote openheid en ik hoop dat iedereen daar met zeer veel gezond verstand gebruik van maakt.

Mijnheer Van Hauthem, er is de Europese procedure. Er staat “geïnspireerd naar het model”. Het is dus geen copy-paste. De lidstaten stellen een kandidaat voor. De voorzitter van de Commissie vindt dan van iemand dat hij bijvoorbeeld commissaris van Handel kan zijn. Dan gaat die kandidaat-commissaris naar het parlement, waar hij wordt ondervraagd over de bevoegdheid die hij heeft. Het is al voorgevallen dat een kandidaat te licht werd bevonden.

Als wij hier ‘politique politicienne’ gaan spelen en de zotste vragen stellen waarop je met ja of neen kunt antwoorden en die iedereen van de meerderheid juist kan beantwoorden, terwijl de oppositie de kandidaat gaat toetsen op de kwantummechanica ... Ik hoop dat deze geboden kans zowel door de meerderheid als door de oppositie op een verstandige manier wordt ingevuld. Ik hoop dat men vragen stelt over hoe een gouverneur moet functioneren en hoe hij dat ziet, vragen die duidelijk maken of hij kennis heeft van de Vlaamse administratie. Die kandidaat moet zich daar zeer goed op voorbereiden. Dat betekent dat de Vlaamse Regering er alles aan zal doen om hier een kandidaat voor te stellen die er met glans door komt. Ik ga ervan uit dat er hier dan ook, net als de vorige keer, heel wat media aanwezig zal zijn. Dat wordt een publiek examen, waarbij elk antwoord maar ook elke vraag zal worden opgevolgd.

De volgende Vlaamse Regering zal, zoals zij het trouwens nu al heeft gedaan, met heel veel zorg een kandidaat voorstellen. Die kandidaat zal zich zeer goed voorbereiden. De leden van deze commissie zullen zeer pertinente vragen stellen omdat ook de intelligentie van de vraagsteller aan bod zal komen. Op die manier zullen wij een andere aanpak hebben. Nogmaals, als men daarin verder wil gaan, als er een consensus is om bijkomende stappen te zetten, dan is het aan minister Bourgeois en aan dit parlement en deze commissie om daarover in consensus te spreken. Maar dit is het minimum, waarvoor ik mij ten aanzien van de voorzitters van die verschillende politieke partijen heb geëngageerd en waar minister Bourgeois en de hele Vlaamse Regering ook voor gaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Linda Vissers tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de verkiezingen voor de OCMW-raad

- 815 (2012-2013)

Vraag om uitleg van de heer Marnic De Meulemeester tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de procedure voor de verkiezing van OCMW-raadsleden

- 820 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Patricia De Waele tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over het grote aantal fouten bij de controle van de geldigheid van de verkiezing van de OCMW-raden

- 870 (2012-2013)

Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de talrijke vormfouten bij de samenstelling van de OCMW-raden en de gevolgen ervan

- 878 (2012-2013)

Vraag om uitleg van de heer Marius Meremans tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de vastgestelde fouten bij het verkiezen van de nieuwe OCMW-raden

- 885 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Vissers heeft het woord.

Mevrouw Linda Vissers: Voorzitter, in een persmededeling van 30 januari 2013 heeft de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) gesteld dat in 45 gemeenten moeilijkheden met de verkiezing van de OCMW-raadsleden zijn vastgesteld. Volgens de VVSG bevatten de voordrachten fouten. Soms werd geen opvolger op de akte aangeduid. In andere gevallen werd de genderbepaling niet gerespecteerd. De verkiezingswijze was zo onduidelijk dat tijdens de stemming en de telling fouten zijn gemaakt. Het geheim van de stemming kwam in het gedrang. Er waren problemen met de reststemmen en met de voorrangsregel.

Volgens de gemeentesecretarissen heeft het Agentschap voor Binnenlands Bestuur (ABB) foute modellen van de voordrachtsakte doorgegeven en tegenstrijdige adviezen verleend. Verschillende gemeentesecretarissen zijn niet te spreken over de procedure, die ze ronduit kafaiaans, veel te ingewikkeld en een grote rompslomp noemen. De VVSG zal de Vlaamse overheid dan ook een reeks verbeterpunten voorstellen.

De OCMW-verkiezingen hebben tot heel wat problemen geleid. In dertien Limburgse gemeenten zijn fouten gemaakt tegen de regels in verband met de opvolgers en de vertegenwoordiging van mannen en vrouwen. De Raad voor Verkiezingsbetwistingen heeft het niet opportuun bevonden de verkiezingen te vernietigen. In Antwerpen is ambtshalve een onderzoek uitgevoerd. Er zijn geen fouten vastgesteld. In Oost-Vlaanderen zijn bezwaren ingediend. Die bezwaren zijn ontvankelijk, maar niet gegrond bevonden. In Vlaams-Brabant is geen enkele verkiezing nietig verklaard. In West-Vlaanderen heeft de Raad voor

Verkiezingsbetwistingen daarentegen de verkiezingen van tien OCMW-raden gedeeltelijk ongeldig verklaard of zelfs vernietigd. De redenen zijn dezelfde fouten die in Limburg zijn gemaakt. Volgens ons kan dit niet. Er wordt met twee maten en twee gewichten gewerkt. Hierdoor ontstaat met het oog op de toekomst nog meer onduidelijkheid.

We zijn evenwel verheugd. Enkele dagen geleden heeft minister Bourgeois immers in een Limburgse krant verklaard dat hij geen aparte verkiezing van de OCMW-raad meer wil. Ik citeer: “De minister wil dat het aantal zetels in de OCMW-raad wordt toegekend op basis van de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen. Dan weet elke partij de dag van de verkiezingen hoeveel OCMW-raadsleden ze heeft. Dat is veel duidelijker dan het ingewikkelde systeem met meervoudig stemrecht tijdens de installatie van de gemeenteraad.”

We zijn hier alvast blij mee. Tijdens de besprekingen van het ontwerp van decreet betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn en houdende diverse bepalingen betreffende het personeel, de financiën en de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn in 2008 hebben we dit door middel van een amendement zelf al voorgesteld. We kunnen dit nu dan ook enkel toejuichen.

Minister, mijn eerste vraag is in feite al achterhaald. Bent u op de hoogte van de problematiek? Aangezien we hierover in de pers al veel hebben kunnen lezen, vermoed ik van wel.

Heeft het ABB foute modellen van de voordrachtsakte doorgegeven? Welke tegenstrijdige adviezen heeft het ABB verstrekt? Hebt u met de VVSG al overleg gepleegd over de voorgestelde verbeterpunten?

We hebben in een bepaalde krant kunnen lezen dat u een hervorming wilt voorstellen. Hebt u dit al aan de rest van de Vlaamse Regering voorgelegd? Hoe hebben uw collega's op dit voorstel gereageerd?

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

De heer Marnic De Meulemeester: Voorzitter, er is al veel over de enquête van de VVSG gezegd. Ik zal niet alles herhalen. Uit de enquête is gebleken dat er in 45 gemeenten moeilijkheden zijn geweest met de verkiezing van de OCMW-raadsleden.

De klachten zijn divers. Er zijn fouten in de voordrachtsakten gevonden. De opvolgers zijn niet op de voordrachtsakten aangeduid of de genderbepaling is niet gerespecteerd. Hertelingen van de stembiljetten waren nodig. De verkiezingswijze was onduidelijk. Volgens de gemeentesecretarissen is de procedure kafkaïens, veel te ingewikkeld en een grote rompslomp. Ook tijdens de installatie van de OCMW-raden waren er moeilijkheden. Die problemen waren echter minder talrijk.

Op basis van deze ervaringen zal de VVSG een reeks verbetervoorstellen uitwerken en aan de Vlaamse overheid voorstellen. De VVSG pleit in elk geval voor een vereenvoudiging van de procedure voor de verkiezing van de OCMW-raadsleden. Een dergelijke vereenvoudiging is blijkbaar aan de orde.

Minister, hebt u moeilijkheden vastgesteld met de procedure voor de verkiezing van de OCMW-raadsleden? Zo ja, om welke problemen gaat het? Heeft het ABB effectief foute modellen van voordrachtsakten bezorgd? Hebt u weet van tegenstrijdige adviezen die door het ABB zouden zijn verstrekt? Zal een en ander met het oog op een gestroomlijnde en efficiënte dienstverlening door het ABB worden geëvalueerd? Bent u bereid om met de VVSG in overleg te treden om tot een duidelijker en eenvoudiger procedure te komen?

De voorzitter: Mevrouw De Waele heeft het woord.

Mevrouw Patricia De Waele: Voorzitter, minister, dames en heren, de voorzitters van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen van de provincies Limburg, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant stelden een groot aantal fouten vast bij de controle van de geldigheid van de verkiezing van de OCMW-raden. Er zouden 35 gemeenten in de fout gegaan zijn, andere

bronnen spreken van 45 gemeenten. Dan zijn er nog altijd 250 tot 260 gemeenten en steden die het wel goed deden. Voor hen was dus alles duidelijk.

De onregelmatigheden – het werd al omschreven – waren of onvoldoende opvolgers of de niet-naleving van de verplichte genderdiversiteit.

Minister, de betrokken gemeentebesturen faalden in onze ogen in de eerstelijnscontrole, want het is aan hen om de voordrachtsakte bij indiening eind december te checken. Maar daarnaast horen we ook kritiek van de gemeentebesturen op de verwarrende informatie op het invulformulier en stelt de VVSG dat de informatie van de Vlaamse overheid misleidend was. Ik herhaal dat voor 250 gemeenten alles klaar en duidelijk was.

Vindt u de kritiek van de VVSG correct? Zult u er in de toekomst voor zorgen dat de invulformulieren en informatie duidelijker zijn?

Worden er stappen ondernomen tegen die falende gemeentebesturen? Zo ja, welke?

In Limburg, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant deed de Raad voor Verkiezingsbetwistingen ambtshalve onderzoek. Werd dat in de overige provincies ook reeds gedaan? Is het aantal onregelmatigheden daar gelijkaardig?

Is de VVSG dan niet betrokken bij de voorbereiding van een OCMW-decreet? Werden hierop vroeger, hetzij door de VVSG, hetzij door andere instanties, geen opmerkingen gemaakt over onduidelijkheden of over te verwachten moeilijkheden?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Minister, ik wil een aantal elementen aanhalen die de collega's nog niet vernoemden.

Ik vind dit een heel eigenaardige situatie. Ik vind dit verwarrend en onvoorstelbaar. In deze tijden mag zoiets niet meer voorvallen. In het verleden waren er ook problemen, maar nu zijn ze van een veel grotere orde.

Er heerst verwarring alom. Waar ligt de verantwoordelijkheid? De Raad voor Verkiezingsbetwistingen van Limburg stelt – ik citeer een Belgabericht: “De Raad erkent daarnaast ook dat de formulering over ‘eventuele opvolgers’ verwarring gecreëerd zou hebben wat betreft de vertegenwoordiging van zowel mannen als vrouwen in de OCMW-raad.”

Is de informatie die de Vlaamse overheid heeft aangeleverd mee verantwoordelijk voor de verwarring?

Minister, er is absoluut geen eenvormigheid in de beslissingen van de raden voor verkiezingsbetwistingen. In West-Vlaanderen is er veel strenger geoordeeld over de niet-invulling van opvolgers of het niet respecteren van genderdiversiteit dan in andere provincies. Het is misschien straf uitgedrukt, maar ik ga het toch zeggen: we zouden kunnen stellen dat de raden met twee maten en twee gewichten werken. Dat is absoluut niet goed voor de rechtspraak, maar ook niet voor de duidelijkheid van bestuurlijke beslissingen. Daar moet in de toekomst zeker aan geremediateerd worden.

Een aantal personen die ongeldig werden aangeduid, hebben wel mee gestemd voor de aanduiding van het vast bureau, de bijzondere comités en het eventuele lidmaatschap van verenigingen van het OCMW. Dat heeft een belangrijk gevolg voor de werking van deze organen. Ze zijn samengesteld door personen die ongeldig hebben gezeteld. Dat wil ik even beklemtonen. Dat is geen gezonde situatie voor een democratie.

Ik wil nog even ingaan op het alternatief dat u via uw woordvoerder hebt gelanceerd in de media met betrekking tot het aantal zetels dat elke partij zou krijgen. Ik wil daar twee kanttekeningen bij maken zonder vandaag een uitdrukkelijk standpunt in te nemen.

Bij het vormen van een coalitie biedt het huidige systeem het voordeel dat de meerderheid bij het samen leggen van de stemmen van de meerderheidspartijen kan worden beveiligd of zelfs

versterkt in de OCMW-raad. Dat staat tegenover uw alternatief. Bovendien heeft het systeem voor gevolg dat de kleine partijen – en daar ben ik lid van – heel vaak uit de boot zullen vallen. Door de reductie van het aantal gemeente- en OCMW-raadsleden zullen veel verkozenen geen vol mandaat hebben. Grote en kleine partijen zullen de mandaten onder elkaar verdelen zodat ze toch aan bod komen en werkafspraken mogelijk zijn.

Dat zijn twee gevoelige punten. Bij de aanstelling van een OCMW-raad speelt het principe van meerderheid versus oppositie niet altijd even hard. Als er affiniteit bestaat tussen personen of gevoeligheden inzake programma's, is het draagvlak voor OCMW-beslissingen vaak groter dan een louter politieke vertaling. Groen werkt in enkele centrumsteden samen met de meerderheid in de OCMW-raad. Dat is een duidelijke politieke keuze. Maak dat niet onmogelijk!

De VVSG zegt dat foute informatie op de website van de Vlaamse overheid aan de basis ligt van deze procedurefouten. Dat is een elementje dat de collega's niet hebben aangehaald.

Minister, ik ga ervan uit dat u ondertussen een overzicht hebt van alle problemen, en niet alleen bij de OCMW-raden, want die zijn er ook bij de politieraden. Erkent u dat de foute informatie op de website van de Vlaamse overheid aan de basis ligt van de procedurefouten?

Wat gebeurt er indien de verkiezing van een OCMW-raadslid ongeldig wordt verklaard zoals in tien West-Vlaamse gemeenten? Zijn alle kandidaten die op dezelfde voordrachtsakte voorgedragen worden dan ook niet meer verkozen? Kunnen de voorgedragen opvolgers hun plaats innemen of niet?

Kan dat voor gevolg hebben dat de initiële meerderheid in een OCMW-raad haar meerderheid verliest? U hebt daar zelf in een andere context ook op gewezen.

Indien een verkozen OCMW-raadslid zijn mandaat verliest door een uitspraak van de raad, en deze persoon ook deel uitmaakt van een bijzonder comité, door wie wordt deze persoon dan vervangen?

Is de beslissing van de gemeenteraad om de voordrachten ontvankelijk te verklaren voldoende als materieel bewijs? Mevrouw De Waele alludeerde daar al op. De Raad voor Verkiezingsbetwistingen Oost-Vlaanderen heeft in 2006 geoordeeld van wel, maar dat gaat in tegen de interpretatie dit jaar in Brugge of in Peer in 2006.

Moeten de verkiezingen van de OCMW-raad worden overgedaan, of wordt alleen de foutieve kandidatuur vernietigd? Onder welke voorwaarden vinden de nieuwe verkiezingen plaats? Mag iedereen opnieuw meedoen, zoals in Peer in 2006? Of niet?

De Raad voor Verkiezingsbetwistingen Limburg stelt ook dat de formulering over 'eventuele opvolgers' verwarring gecreëerd zou hebben. Deelt u die mening? Hoe gaat u dat remediëren?

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

De heer Marius Meremans: Ik ga de jeremiade niet voortzetten, het is allemaal al aangehaald. Er zijn, zoals mevrouw De Waele zegt, heel wat gemeenten, waaronder die van mij natuurlijk, waar het correct verlopen is, waar er geen enkel probleem was en waar de samenstelling vlot gegaan is. Dat moeten we toch ook eventjes in de verf zetten.

Als een raad definitief ongeldig wordt verklaard, komen sommige gemeenten in de problemen, soms ontstaat er zelfs een probleem van onbestuurbaarheid. Dat is niet wenselijk. Dat is niet de bedoeling van de regelgeving. De provinciale raden zijn autonoom, onafhankelijk, maar doen soms verschillende uitspraken, wat weer tot problemen kan leiden.

Wat is uw reactie, minister, op die vastgestelde fouten? Wat zijn volgens u de oorzaken? Moeten we daar beleidsmaatregelen treffen om dat in de toekomst te vermijden? Welke maatregelen?

Hoe staat u tegenover de raden voor verkiezingsbetwistingen? Staat die organisatie een uniforme rechtspraak in Vlaanderen voor dergelijke zaken immers niet in de weg? Kunt u

bevestigen dat in gemeenten waar de verkiezingen van de OCMW-raden definitief ongeldig worden verklaard, nieuwe verkiezingen zullen worden georganiseerd?

De voorzitter: De heer Verfaillie heeft het woord.

De heer Jan Verfaillie: Voorzitter, minister, collega's, artikel 10, paragraaf 1, van het OCMW-decreet is vrij duidelijk: "De voordrachtsakte is alleen ontvankelijk als de voordracht betrekking heeft op kandidaat-werkende leden van verschillend geslacht en als voor elk kandidaat-werkend lid een of meer kandidaat-opvolgers worden vermeld. De voordrachtsakte vermeldt voor elk kandidaat-werkend lid een of meer kandidaat-opvolgers in de precieze volgorde waarin die zijn voorbestemd om het lid op te volgen. Dezelfde persoon kan opvolger zijn van twee of meer werkende leden die op dezelfde akte werden voorgedragen. Dezelfde persoon kan tevens kandidaat-werkend lid en kandidaat-opvolger zijn."

Dat wordt nog eens verder gespecificeerd in een omzendbrief, die expliciet vermeldt dat de kandidaten van verschillend geslacht moeten zijn, want het zou kunnen dat er op een andere plaats iets anders staat. Het is aan de gemeenteraad om die ontvankelijk te verklaren. Ik wil ook nog wijzen op de plichten van de gemeente- of stadssecretaris om dat na te zien.

Misschien is de verwarring ontstaan door de voordrachtsakte van de politieraad, die onder federale wetgeving valt. Die stelt enkel dat de voordrachtsakte uit meerdere personen moet bestaan, maar geeft geen specificatie over het geslacht. Bij de OCMW-raden, die Vlaamse bevoegdheid zijn, moeten de kandidaten wel van verschillend geslacht zijn.

Waar ik vandaag echter een groter probleem mee heb, is dat in alle provincies, met uitzondering van West-Vlaanderen, de raden voor verkiezingsbetwistingen hebben vastgesteld dat er wel een probleem is, maar dat dat te maken heeft met technische zaken of dat men zaken over het hoofd heeft gezien, maar dat men niet de intentie had om fouten te maken. Men heeft dat dus min of meer geaccepteerd. In West-Vlaanderen worden we wel geconfronteerd met een specifiek probleem.

Minister, hoe gaan we daarmee om in de provincie West-Vlaanderen? Voor de door u aangehaalde piste om op de avond van de verkiezingen te weten hoeveel OCMW-raadsleden er voor elke partij zijn, moet er ook nog een decretale wijziging gebeuren. Het kan ook voer voor discussie zijn. Welk systeem passen we toe, het systeem-D'Hondt of het systeem-Imperiali? Maken we lijstverbindingen en andere zaken mogelijk?

Als er de avond van de verkiezingen een democratische meerderheid kan worden gevormd van bijvoorbeeld elf tegen tien, en er wordt een ander systeem toegepast voor de OCMW-raden, moeten we zien dat die elf geen minderheid hebben in de OCMW-raad. Nu wordt dat grotendeels opgevangen met dat meervoudig stemrecht.

Uw piste om dit op een andere manier te regelen, is toch niet zo simpel als u of uw medewerker aanhaalde in een kranteninterview.

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Mevrouw Els Robeyns: Voorzitter, minister, collega's, de verkiezing van de OCMW-raad is inderdaad heel ingewikkeld en vaak onduidelijk. Als we tot een eenvoudiger en duidelijker procedure kunnen komen, willen wij daar zeker aan werken. Daarvoor is een grondige evaluatie op langere termijn nodig van alle verkiezingen, zowel gemeente, provincie als OCMW.

Ik deel de bekommernis van de heer Caron. We moeten waken over het feit dat een getrappt systeem ook zijn voordelen heeft voor kleine partijen, waardoor ook die een vertegenwoordiging kunnen krijgen.

Wat betreft de voordrachten die nu vernietigd worden, ondersteun ik de stelling dat de gevolgen van de relatief kleine fouten die daar zijn gemaakt, ook niet overdreven moeten zijn. Het kan niet zijn dat de doelstelling van het decreet nu onderuitgehaald wordt. Daar moet een oplossing voor worden gevonden. Die bekommernis wil ik namens mijn fractie delen.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Voorzitter, collega's, er zijn heel wat gelijklopende vragen, naar aanleiding van een inderdaad belangrijk probleem. Zeker in West-Vlaanderen leidt dat tot vragen, die terecht gesteld worden.

Ik ben net als u, collega's, post factum op de hoogte gebracht van de problemen. Twee vraagstellers hebben er al op gewezen dat het overgrote deel van de gemeenten de verkiezingen zonder problemen georganiseerd hebben, maar in een aantal gevallen waren er problemen. Die zijn tweërlei: er waren problemen bij de indiening van de voordrachtsakte en er zijn problemen gerezen bij de verkiezingen.

Bij de indiening van de voordrachtsakten zijn er twee problemen: de regel met betrekking tot gender die niet gerespecteerd is, en de regel met betrekking tot de opvolgers die niet gerespecteerd is. Wat de verkiezingen betreft, gaat het om een vrij ingewikkeld systeem, dat bij elke partij tot stress of een zekere zenuwachtigheid leidt. Daarbij zijn fouten en dissidenties gebeurd. De VVSG zegt ook dat het kiesgeheim geschonden is. En er zijn discussies geweest over de reststemmen en de voorrangregel. Dat zijn, kort samengevat, de problemen waarvan we kennis genomen hebben.

Wat is de oorzaak daarvan? Ik kan niet in het hart peilen van degenen die de akten hebben ingediend. Ik hoor geruchten dat sommigen al jaren lijsten zonder opvolgers indienen, of lijsten waarop het genderevenwicht niet wordt gerespecteerd. Aangezien dat altijd al gepasseerd is, gaat men ervan uit dat het nu ook zo zal zijn. Ik neem aan dat dat niet de meerderheid van de gevallen is. Ik neem aan dat het in de meeste gevallen om fouten gaat bij de indiening van de voordrachtsakte.

Het decreet is heel duidelijk, collega's. Eigenlijk gaat het om een oud systeem van verkiezen, dat al in de wetgeving op de Commissie voor Openbare Onderstand (COO) stond, dat overgenomen is in het OCMW-decreet, maar waar gaandeweg ontvankelijkheidsvereisten aan zijn toegevoegd, laatst nog met betrekking tot de opvolgers. Maar de verplichting voor opvolgers op zich, zonder sanctie, is er altijd al geweest. Dat stond in de COO-wetgeving en stond ook in de OCMW-wetgeving, ingevoerd in 1976. Er is in 2006 een ontvankelijkheidsvereiste toegevoegd met betrekking tot gender. Wie het genderevenwicht niet respecteerde, kreeg als sanctie de onontvankelijkheid.

Daar is één uitspraak over geweest, met betrekking tot Peer. Daar heeft de Raad voor Verkiezingsbetwistingen de voordracht nietig verklaard en een nieuwe verkiezing bevolen voor de hele OCMW-raad. Dat is toen bevestigd door de Raad van State.

Na de verkiezingen van 2006, met het decreet van 2008 dat in werking is getreden op 1 januari 2009, dus nu voor het eerst, is ook de ontvankelijkheid ingevoerd met betrekking tot de opvolgers. De heer Verfaillie heeft het decreet al deels voorgelezen. Dat decreet laat geen enkele twijfel bestaan met betrekking tot de vereisten daaromtrent. Ik heb bovendien een omzendbrief verstuurd, die zeer duidelijk bepaalt wat de verplichtingen zijn.

Het voordrachtsformulier dat het agentschap op de website heeft gepubliceerd, laat aan duidelijkheid inderdaad te wensen over, maar wie het document leest, kan eigenlijk ook niet twijfelen, zeker in combinatie met het decreet, de omzendbrief en het besluit van de Vlaamse Regering. Op de eerste pagina van dat voordrachtsformulier staat immers nog eens de hele toelichting. Onder de titel 'Wanneer is deze akte ontvankelijk?' staat letterlijk: "Per voordrachtsakte moeten er kandidaat-werkende leden van een verschillend geslacht worden voorgedragen. Er moeten bijgevolg per voordrachtsakte minstens twee kandidaten worden voorgedragen. De voordrachtsakte vermeldt voor elk kandidaat-werkend lid één of meer kandidaat-opvolgers in de precieze volgorde waarin zij het lid zullen opvolgen."

Er is wat verwarring omdat in het formulier zelf sprake is van een eventuele opvolger, wat zich kan voordoen bij het eindigen in de tijd van een mandaat, zoals je bij schepenen en

burgemeesters hebt. Je kunt nu al bepalen wie de nieuwe burgemeester is die bijvoorbeeld op 1 januari 2016 aantreedt. Waarschijnlijk is door copy-paste bij het opmaken van dat formulier in het agentschap dat woord ‘eventueel’ teruggekeerd, maar wie het decreet leest, de omzendbrief, het besluit van de Vlaamse Regering of het voordrachtsformulier zelf, op de eerste pagina duidelijk onder de rubriek over ontvankelijkheid, kan zich niet vergissen.

Daarbij komt, zoals bepaalde collega’s hebben gezegd, dat in het besluit van de Vlaamse Regering uitdrukkelijk de taak is toegekend aan de secretaris om de ontvankelijkheid van de akten te bekijken. Dat is een beetje gebaseerd op het voorstel dat de VVSG destijds heeft geformuleerd. De VVSG stelde dat de secretaris daarover oordeelt. Als hij iets onontvankelijk verklaart, kun je eerst in beroep gaan bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen. Het voorstel van de VVSG is niet voor 100 procent opgenomen in het decreet, maar die taak is in elk geval toebedeeld aan de secretarissen.

Uit ervaring weet ik dat een aantal secretarissen dat ook consequent hebben gedaan en partijen erop hebben gewezen dat iets niet in orde was. Bij andere gelegenheden doen ze dat ook, bij voordrachten voor allerlei zaken. Ik vind het ook normaal, zelfs als dat niet in het besluit van de Vlaamse Regering zou staan, dat een secretaris daarover waakt, maar hier is de taak uitdrukkelijk aan de secretaris toegewezen, plus ook de gemeenteraad oordeelt over de ontvankelijkheid. Vandaar dat de Raad voor Verkiezingsbetwistingen in Oost-Vlaanderen heeft gesteld dat de gemeente de voordrachten ontvankelijk heeft verklaard. Daar is dus een moment van ontvankelijkheidsbeoordeling geweest. Er zijn diverse uitspraken over.

Collega’s, u hebt ook aangehaald dat zich bij de politieraadsverkiezingen op een aantal vlakken in een aantal gemeenten dezelfde problemen hebben voorgedaan. Daar is de sanctie niet zo erg. Daar kan men teruggaan naar de gemeenteraad en nieuwe voordrachten laten gebeuren, wat ik persoonlijk een veel betere optie vind, maar bon, in het decreet is nu eenmaal een forse sanctie opgenomen. Daar is geen sprake van eventueel een fout formulier of zo, maar ook daar heeft zich het probleem voorgedaan en zijn er uitspraken, dit keer van de deputaties, ook ambtshalve, denk ik. Zij hebben gezegd dat de verkiezingen ongeldig zijn.

Ik heb, collega’s, geen weet van tegenstrijdige adviezen. Ik heb het agentschap daarover ondervraagd.

Naar aanleiding hiervan heb ik geen overleg gehad met de VVSG. Destijds heeft de VVSG ons een uitgewerkt voorstel bezorgd. Dat is gedeeltelijk omgezet in het decreet in 2008, dat in werking trad op 1 januari 2009. Maar u weet dat het agentschap werkt aan een evaluatiedocument van het hele verkiezingsproces. Het is evident dat op het moment dat er voorstellen zijn, we in overleg zullen gaan met de VVSG.

Mevrouw De Waele, u vraagt of er stappen worden ondernomen tegen de falende gemeentebesturen. Ik beschik natuurlijk niet over enige sanctiemogelijkheid. Ik grijp ook niet in in het beoordelingsproces. De raden voor verkiezingsbetwistingen oordelen daarover, in onafhankelijkheid. Daartegen kan beroep worden aangetekend bij de Raad van State.

De raden voor verkiezingsbetwistingen hebben inderdaad op een aparte manier geoordeeld, zoals veel collega’s hebben opgemerkt. Het decreet bepaalt dat er wordt opgetreden in geval van klachten. Er zijn een aantal klachten geweest. Er staat ook dat de raad ambtshalve kan optreden.

Ik heb al die uitspraken niet, maar ik stel vast dat bepaalde uitspraken, zoals in Oost-Vlaanderen, in die zin gaan dat er wordt gezegd dat de gemeenteraad heeft geoordeeld over de ontvankelijkheid. De lijsten zijn ontvankelijk, dus wij grijpen niet meer in. Andere raden schijnen het principe te hebben gehanteerd dat ze een raad zijn voor betwistingen. Als er geen betwistingen zijn, moeten zij niet optreden. Nog andere raden hebben geoordeeld dat ze rekening houden met de bestuurbaarheid van het OCMW en de gemeente eigenlijk ook, en zien daarom geen redenen om op te treden. In West-Vlaanderen heeft een en ander geleid tot ambtshalve uitspraken, die u kent.

Ik verneem ook dat er politieke partijen zijn die er verschillend op reageren. Ik heb al weet van één gemeente waar de politieke meerderheid de oppositie heeft verzekerd dat ze ervoor zal zorgen dat de niet-verkozene van de oppositie wel verkozen wordt, fair play dus. Je kunt niet garanderen dat dat overal gebeurt. Er kunnen dus wel spanningen en moeilijkheden ontstaan ten gevolge van deze uitspraak.

Finaal zal de Raad van State oordelen. Ook in de gevallen waar de raden voor verkiezingsbetwistingen de verkiezingen niet ongeldig hebben verklaard, kan de zaak nog voor de Raad van State komen, als een van de klagers die het niet eens is met de uitspraak naar de Raad van State trekt. Ik ga er dus van uit dat het niet enkel in West-Vlaanderen is dat het voor de Raad van State kan komen.

Collega's, ik ga geen oordeel vellen over de uitspraken van de raden voor verkiezingsbetwistingen. Dat komt mij ook niet toe. De raden voor verkiezingsbetwistingen zijn zo geïnstalleerd dat ze onafhankelijk oordelen. De uitvoerende macht treedt daar niet in op. Het is natuurlijk wel opvallend dat je in gelijkaardige gevallen in de vijf provincies tot verschillende uitspraken kunt komen. Al zijn het op het eerste gezicht vier gelijkaardige en een andere uitspraak, ze hebben wel ook een andere motivering. In het huidige systeem wordt de eenheid van rechtspraak wel gegarandeerd door de Raad van State, aangezien daar beroep mogelijk is tegen de uitspraken van de raden voor verkiezingsbetwistingen.

De vraag die velen nu bezighoudt is wat daar nu de gevolgen van zijn. Ik laat in het antwoord de kennisgevingen enzovoort buiten beschouwing. Uiteraard wordt iedereen officieel op de hoogte gebracht en worden de betekeningen gedaan die kunnen gebeuren. Zoals ik al zei, kan er beroep worden aangetekend bij de Raad van State. Dat moet gebeuren binnen acht dagen na de kennisgeving.

Belangrijk is dus wat de gevolgen zijn van de vernietiging. Ik laat in het midden of het een definitieve vernietiging is na een uitspraak door de raad voor verkiezingsbetwistingen, dan wel na een uitspraak van de Raad van State. Ik lees eerst het artikel 15, paragraaf 9, 3e en 4e lid van het OCMW-decreet voor: "Als een vernietiging definitief geworden is, wordt binnen twintig dagen, vanaf de dag na de kennisgeving van de vernietiging aan de betrokken gemeente, tot een nieuwe verkiezing overgegaan op basis van de overeenkomstig artikelen 10 en 14 ingediende ontvankelijke voordrachtsakte voor de vernietigde verkiezing. Nieuw ingediende voordrachtsakten zijn niet ontvankelijk. Ingeval van onvoldoende voordrachten, is artikel 14, tweede lid, met behoud van artikel 13 van toepassing, met dien verstande dat de termijn van twintig dagen geldt. Tot de installatie van de raad voor maatschappelijk welzijn kunnen enkel dringende zaken worden behandeld."

Omgezet in mensentaal, als ik het zo mag zeggen, moet er binnen twintig dagen na de kennisgeving van de uitspraak worden overgegaan tot een nieuwe verkiezing, die gebeurt in twee fases, die eigenlijk ook kunnen plaatsvinden op één gemeenteraadszitting. Dat gebeurt op basis van de overeenkomstig artikel 10 en 14 ingediende ontvankelijke voordrachtsakten. Dat is een zeer, zeer, zeer zware sanctie. Concreet wordt er in een eerste fase enkel gestemd over kandidaten die voorkwamen op de akten die ontvankelijk waren.

De niet-ontvankelijke komen niet opnieuw aan bod. Persoonlijk begrijp ik deze sanctie niet. Maar dat is het decreet, zoals het is bepaald. Ik verwijs naar de uitspraak van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen in de zaak-Peer destijds. Het ging over gender. Daar was toen ook al een ontvankelijkheids sanctie aan gekoppeld. Toen gold dat nog niet voor de opvolgers, wel voor gender. Nu zijn er de beide: gender én opvolgers. De Raad voor Verkiezingsbetwistingen zei toen dat er nieuwe verkiezingen moesten worden georganiseerd en dat alle partijen opnieuw hun akten konden indienen. De Raad van State heeft zich daarbij aangesloten. In het decreet, zoals het in werking trad op 1 januari 2009, staat als sanctie bij onontvankelijkheid: een nieuwe procedure binnen de twintig dagen, met in een eerste fase uitsluitend die kandidaten die voorkwamen op de ontvankelijke lijsten. Zijn er niet genoeg kandidaten, dan komt de tweede fase waarbij opnieuw door alle partijen kandidaten kunnen

worden voorgedragen. Dan wordt de zaak opengetrokken. Maar daar kun je natuurlijk nog altijd problemen hebben, aangezien je dan meer kandidaten hebt die zich eventueel kandidaat kunnen stellen voor een beperkt aantal plaatsen en niet meer voor de hele gamma van de OCMW-raad, bestaande uit zoveel leden. Dat is naar mijn smaak een zeer zware sanctie. Als de zaak wordt opengetrokken, is het aantal stemmen per raadslid afhankelijk van het aantal nog te begeven mandaten. Die twee fases kunnen in één enkele gemeenteraadszitting worden doorgelopen.

Mijnheer Caron, u stelde een vraag over een verkozen OCMW-raadslid dat zijn mandaat verliest en deel uitmaakte van een bijzonder comité. Daar is artikel 60, paragraaf 3, van toepassing. Het zevende en achtste lid van die paragraaf bepalen dat in beginsel de leden van dezelfde voordrachtsakte iemand aanduiden. Gaat dat niet, dan treedt het negende lid in werking: eender welk lid mag verkozen worden.

Hoe reageer ik nu op deze aangelegenheid? Collega's, het nu bestaande systeem van de getrapte verkiezingen is een oud systeem. Het is het systeem van de Commissies voor Openbare Onderstand, dat werd overgenomen in de OCMW-wetgeving. Aan het systeem op zich is bij mijn weten niets veranderd. Er is enkel een bepaling toegevoegd met betrekking tot gender, onmiddellijk met de sanctie van onontvankelijkheid. Dat leidde in Peer, de enige mij bekende casus, tot de beslissing om het helemaal opnieuw over te doen. Later, op 1 januari 2009, werd ingang 1 toegevoegd. Er was al een verplichting om opvolgers voor te dragen maar er stond geen sanctie op. De onontvankelijkheids sanctie, met de zeer harde sanctie dat je bij definitieve ongeldigheid moet overgaan tot een nieuwe verkiezing, was er in een eerste fase alleen op basis van de kandidaten die figureerden op de ontvankelijke lijsten.

Ik begrijp, eerlijk gezegd, heel moeilijk die sanctie. Ik heb de toelichting gelezen. Daarin staat dat dit er is om politieke spelletjes te vermijden. Ik weet niet of je door dit systeem in stand te houden politieke spelletjes kunt tegengaan. Een partij die spelletjes wil spelen, zal zeggen dat zij recht heeft op vier kandidaten en er automatisch nog een stuk of vijf voordragen zodat zij reserve heeft. Als een van de andere partijen het genderevenwicht vergeet te respecteren of geen opvolgers heeft, volgen er nieuwe verkiezingen en zal die partij er dan van uitgaan er tien op de elf te zullen halen. Dat zijn pas politieke spelletjes die mogelijk zijn. Nu krijg je het systeem met niet-verkozen kandidaten, waarbij in een eerste fase uitsluitend daarover wordt gestemd. Ik neem nog aan dat er lijsten zullen zijn die iemand 'ten optel' hebben voorgedragen. Daarover kan ook weer gestemd worden. Het leidt in mijn visie tot een ongezonde situatie. Vanuit het oogpunt van bestuurbaarheid vind ik dat een meerderheid die zich aftekent in een gemeenteraad, ook een meerderheid moet hebben in een OCMW-raad. Met die sanctie kun je tot een omgekeerd resultaat komen.

Wat wil ik daaraan veranderen? Een aantal zaken zijn beslist beleid. Over een aantal andere zaken moeten we nadenken. Mijn woordvoerder heeft dat al gezegd aan de media. Ik heb dat al even aangekaart in de schoot van de regering, maar het is geen regeringsstandpunt.

Beslist beleid is wel dat we in Vlaanderen naar één bestuursrechtcollege met beroeps-magistraten gaan. U weet dat een van de bevoegdheden zal zijn: oordelen over verkiezingsbetwistingen. Zo zul je met betrekking tot diverse aangelegenheden komen tot een uniforme rechtspraak in Vlaanderen. Dit besliste beleid zal aan de orde zijn als zich nog eens dergelijke problemen voordoen.

Met betrekking tot de procedure zelf is het mijn persoonlijke opinie – waarover moet worden gepraat – dat je het systeem niet kafkaïens moet maken. Je moet vergissingen vermijden, zoals die zijn gebeurd in Brugge, hoewel er zijn die zeggen dat het om dissidentie gaat.

Je zou moeten zorgen voor een vertegenwoordiging in de OCMW-raden op basis van de gemeenteraad. In Wallonië is dat zo. Daar past men de regel van drie toe, op basis van het aantal gemeenteraadsleden. Men doet daar een correctie. Als zou blijken dat uit de toekenning van de zetels op die basis de meerderheid in de gemeenteraad niet de meerderheid

in de OCMW-raad is, dan is er een gezamenlijk aantal OCMW-raadsleden voor de gehele meerderheid samen.

Mijnheer Caron, ik sluit min of meer bij u aan omdat ik denk dat je ook daar in de mogelijkheid zou moeten voorzien dat andere partijen een gezamenlijke voordracht kunnen doen. Nu heb je vaak reststemmen. Neem bij wijze van hypothetisch voorbeeld twee kleine partijen die elk recht hebben op een half mandaat. Waarom zou je dat niet toelaten? Eén zaak is voor mij duidelijk: je moet altijd tot een systeem komen waarbij de meerderheid in de gemeenteraad ook de meerderheid is in de OCMW-raad. Anders zit je in totale onbestuurbaarheid. Het systeem van Wallonië werkt goed omdat het voor evenredigheid zorgt en ook omdat de meerderheid altijd in de meerderheid is. Ik zie alleen niet de mogelijkheid die de heer Caron aanhaalt waarbij andere partijen zich ook verenigen. Maar ik denk dat dit in zo'n systeem perfect uitwerkbaar is.

Ik weet niet of je in dit geval nog een sanctiesysteem moet hebben. Wellicht wel, in de mate dat je altijd rekening moet houden met gender. Voor wat betreft de opvolgers laat ik dat in het midden. We kunnen daarover discussiëren. Ik weet niet of het echt nodig is dat je op dat moment al die opvolgers hebt. Je kunt dat ook vragen op het ogenblik dat iemand ontslag neemt, overlijdt of verhuist, enzovoort. Dan kan die partij, of kunnen die partijen gezamenlijk, een voordracht doen. Ik laat even in het midden of daarop een sanctie van onontvankelijkheid moet staan. Wat gender betreft zal het anders zijn.

Ik vind onontvankelijkheid in elk geval een totaal onevenredige sanctie. Dan wordt er gezegd dat je opnieuw moet beginnen, maar dat je niet meer kunt meedoen. Met die politieraden wordt nu gezegd dat het moet worden overgedaan. Maar ik vind dat als een secretaris of een gemeenteraad of een raad voor verkiezingsbetwistingen vaststelt dat een voordracht niet ontvankelijk is, dat je dat opnieuw moet indienen. De democratie is er toch? Als je natuurlijk bij een tweede voordracht pertinent zou weigeren om het genderevenwicht te respecteren, dan kun je dat eventueel voor anderen openstellen. Dat is een andere zaak. Maar ik zie echt niet in waarom je bij zulke materiële fouten de ultieme sanctie moet hanteren waardoor die partij niet meer vertegenwoordigd is in de OCMW-raad. De democratie is daar niet bij gebaat.

Ik zie, samenvattend, drie zaken. Ten eerste, zorg voor eenheid van rechtspraak op Vlaams vlak. Dat is beslist beleid. Om allerlei redenen moet je daaraan remediëren, vooral omwille van de democratie: je moet ervoor zorgen dat een meerderheid in de gemeenteraad ook de meerderheid is in de OCMW-raad, anders leidt dit tot onbestuurbaarheid. Ik zeg er uitdrukkelijk bij dat dit mijn persoonlijk denkspoor is.

Ten tweede, ik vind dat we de procedure echt kunnen vereenvoudigen en toch hetzelfde resultaat kunnen bereiken. Dat kan dan zonder al die stress met stembriefjes en het risico op fouten en op dissidenties. Dat gebeurt elke keer opnieuw. Ik zetel al sinds 1977 in de gemeenteraad. Ik weet dat er in bepaalde gemeenten altijd dergelijke problemen zijn geweest. We moeten dit vereenvoudigen.

De meerderheid is echter de meerderheid. Andere partijen hebben nu al de mogelijkheid zich te verenigen om een mandaat te delen. Dat zouden we kunnen combineren. Momenteel maakt dat geen deel van het systeem uit. De vraag is eigenlijk waarom dat niet zou kunnen.

Ten derde, wat de sanctie betreft, pleiten we bij het bestuursrechtcollege voor een bestuurlijke lus. Als het om de gemeentelijke democratie gaat, zouden we dan echter stellen dat dit fataal is. Die mensen zouden niet meer in aanmerking komen. De partijen die geen verkozenen hebben en die een of twee kandidaten hebben ingediend, zouden dan toch zetels in de OCMW-raad krijgen. Ik vind dit een zeer verregaande sanctie.

Ik ben van plan in dit verband voorstellen uit te werken. Ik zal die voorstellen dan aan de Vlaamse Regering en aan het Vlaams Parlement voorleggen. Ik wil een voorzichtige conclusie trekken. Iedereen is van mening dat we er op een aantal vlakken voor moeten zorgen dat dergelijke situaties niet meer kunnen ontstaan.

De voorzitter: Mevrouw Vissers heeft het woord.

Mevrouw Linda Vissers: Ik dank de minister voor zijn uitgebreid antwoord. Ik ben blij dat hij de gemaakte fouten erkent. We zouden kunnen verwijzen naar die vele andere gemeenten waar geen fouten zijn gemaakt. Dat geldt onder meer voor mijn gemeente. Wij hebben echter een goede gemeentesecretaris die alles op voorhand heeft bekeken. Dat moet ik ook toegeven.

Ik stel echter vast dat meerderheidspartijen in acht Limburgse gemeenten fouten hebben gemaakt. CD&V is de koploper en heeft in zes gemeenten fouten met voordrachtsakten gemaakt. Volgens de heer Verfaillie is alles duidelijk omschreven en is het decreet duidelijk. Zijn partijgenoten hebben bij ons toch in zes gemeenten fouten gemaakt.

Ik ben blij dat de minister voor een enkel bestuursrechtcollege in Vlaanderen zal ijveren. Dat kunnen we enkel toejuichen. Een uniforme rechtspraak is in dit verband immers zeer belangrijk. Ik wil hieraan toevoegen dat we dit in het verleden ook al hebben voorgesteld. Ons voorstel is toen niet aanvaard. We zijn nu blij dat het er toch zal komen.

De huidige situatie kan niet blijven duren. In negen Limburgse gemeenten zijn verkozenen zonder opvolgers aangeduid. In de krant is het bericht verschenen dat het bestuursrechtcollege heeft besloten hier niets aan te doen. Hierdoor zou immers een onbestuurbaarheid ontstaan. Aan de andere kant van het land, in West-Vlaanderen, is ook in een aantal gemeenten een voordrachtsakte zonder opvolgers ingediend. Daar zijn wel straffen uitgesproken. De minister heeft er zelf naar verwezen. Die sancties zijn vrij zwaar. We vinden dat dit niet kan. In Limburg zouden er problemen op het vlak van de bestuurbaarheid ontstaan. In West-Vlaanderen zullen die problemen er dan ook zijn.

Hier wordt met twee maten en twee gewichten gewerkt. Als ik morgen in Antwerpen en in Brussel door het rood licht rijd, moet ik in Antwerpen en in Brussel dezelfde boete krijgen. Het kan niet dat ik in Antwerpen door het rood licht mag rijden en in Brussel een hoge boete krijg. We kunnen dan ook enkel toejuichen dat er een enkel bestuursrechtcollege komt. Hierdoor zal in heel Vlaanderen eenduidigheid ontstaan.

Wat het tweede voorstel betreft, heb ik daarnet al vermeld dat we tijdens de besprekingen van het ontwerp van decreet in 2008 al een amendement hebben ingediend met betrekking tot het voorstel dat de minister nu in de krant heeft laten verschijnen. Volgens ons zal dit voorstel van de minister geen probleem vormen. We hopen dat hij hiermee niet te lang meer zal wachten en dat het voorstel nog tijdens deze legislatuur zal worden uitgewerkt.

Zijn eigen partij zal sowieso voor dit voorstel stemmen. De N-VA heeft ons amendement immers ook in 2008 al gesteund. De minister moet dus enkel de twee andere meerderheidspartijen nog overtuigen. Dit zal, na de nodige besprekingen, allicht geen probleem vormen.

Mijn conclusie is dat we blij zijn met het antwoord van de minister. Het is jammer dat al die problemen zijn ontstaan. Het is misschien ook een goede les geweest. Na een goede les komen oplossingen. De minister heeft nu oplossingen voorgesteld. We kunnen dit enkel toejuichen.

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

De heer Marnic De Meulemeester: Ik dank de minister voor zijn uitgebreid antwoord. Het is duidelijk dat er in de toekomst iets zal moeten veranderen. Er zijn fouten gemaakt. Er zijn dissidenties binnen de partijen zelf geweest. Er is een administratieve rompslomp aan verbonden. Iedereen is het er allicht over eens dat er nieuwe voorstellen moeten komen.

Ik wil nog eens de grote verantwoordelijkheid van de gemeentesecretarissen benadrukken. Dat heeft de minister daarnet trouwens ook gedaan. Zij moeten van op de eerste lijn zien of alle voordrachtsakten ontvankelijk zijn en moeten vaststellen of de verkiezingen kunnen plaatsvinden. Zij moeten beslissen of er moet worden ingegrepen en dat er nog nieuwe voordrachtsakten kunnen worden ingediend. Er waren voldoende uren om nog een nieuwe voordrachtsakte in te dienen. Die grote verantwoordelijkheid rust op de schouders van de gemeentesecretarissen. In bepaalde steden en gemeenten heeft dit blijkbaar een probleem gevormd.

Wat de suggesties en voorstellen betreft om alles beter te laten verlopen, moeten we de zaken volgens mij zo eenvoudig mogelijk houden. We zouden de verkiezingslijsten zelf kunnen volgen. In dat geval zouden de eerste kandidaten na de gemeenteraadsleden naar de OCMW-raad worden gestuurd. Dat lijkt me een heel eenvoudig voorstel. Het moet natuurlijk technisch worden onderzocht in hoeverre dit allemaal kan en transparant zou zijn.

In de overgrote meerderheid van de gemeenten weten de kandidaten vooraf dat zij na de gemeenteraadsleden aan bod komen. Dit heeft ook een democratisch gehalte. Uiteindelijk hebben die mensen zich allemaal op een lijst kandidaat gesteld. Zij komen dan het eerst in aanmerking om de vertegenwoordiging in de OCMW-raad op zich te nemen. Dit lijkt me eenvoudig, transparant en verdedigbaar. Ik kan me voorstellen dat de technische aspecten van dit voorstel zullen moeten worden onderzocht.

De voorzitter: Mevrouw De Waele heeft het woord.

Mevrouw Patricia De Waele: Ik dank de minister voor zijn uitgebreid antwoord. Heel deze zaak heeft een spijtig punt aangetoond. We moeten ons vragen stellen bij de kwaliteit van sommige bestuurders en verkozenen. Ofwel hebben ze geen kennis van de wetgeving of van het mandaat waar ze op azen, ofwel lappen ze de regels aan hun laars. Zo vervullen ze natuurlijk geen voorbeeldfunctie.

Verder maak ik me de bedenking dat de Raad voor Verkiezingsbetwistingen eerst een knuppel in het hoenderhok heeft gegooid en nadien de zaak in bepaalde gevallen heeft geminimaliseerd. Voor mij is het nochtans duidelijk. Ofwel is een fout vastgesteld en moeten de betrokkenen de gevolgen onder ogen kunnen zien, ofwel worden de regels absurd bevonden en wordt alles op zijn beloop gelaten.

Ik vind het in elk geval laakbaar dat sommige raden bepaalde fouten op een verschillende manier hebben geïnterpreteerd. Ik ben dan ook bijzonder tevreden met het voorstel van de minister om tot een enkel rechtscollege te komen. Op die manier kan er op dat vlak duidelijkheid ontstaan.

Ik ben ook tevreden met het voorstel van de minister om de hele procedure aan te pakken. We moeten nagaan hoe de verkiezingen van de OCMW-raadsleden op een betere manier kunnen verlopen. Het moet transparanter en eenvoudiger worden.

Natuurlijk lopen we momenteel wat achter de feiten aan. De fouten zijn gemaakt. We zullen tot herstellingen moeten overgaan. Ik heb het er zelf bijzonder moeilijk mee dat op het vlak van de genderneutraliteit fouten zijn vastgesteld. Die fouten blijven straffeloos voortbestaan. Daar blijf ik op mijn honger zitten. Dat vind ik jammer. Dat is een gemiste kans. Ik had graag gezien dat daar wat meer aan gedaan kon worden. Quod non. In ieder geval, uw voorstellen liggen in de lijn van die van mijn partij.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Ik dank u voor uw antwoord, minister. We zijn het zo ongeveer helemaal eens. Ik ben het met u eens. Ik ben blij dat ik dat kan zeggen.

Ik wil het nog hebben over de fout in het OCMW-decreet, die onredelijk zware sanctie. Ik weet niet of het echt een fout is, ik zat toen niet in die commissie. (*Opmerkingen*)

Als wij ook fout zijn, dan zitten we ook fout.

Dit kost heel veel tijd en geld. Wie in beroep wil gaan, moet naar de Raad van State. In West-Vlaanderen hebben we een aantal dossiers te sponsoren die geen lachertjes zijn. Ik wil dat gewoon even kwijt. Het kost veel energie en overleg en het brengt politiek-maatschappelijk niets op.

Ik vind uw alternatief interessant, minister, ook de correcties. Ik heb ook uitgedrukt dat om het even welk systeem de meerderheid de meerderheid moet kunnen laten zijn. Tegelijk moet de diversiteit van de Vlaamse partijen kunnen worden weerspiegeld. Daar komt een goede

oplossing voor. Ik ben het eens met uw sanctie rond de genderdiversiteit. We mogen dat absoluut niet loslaten.

Ik weet niet of alle tien de West-Vlaamse gemeenten in beroep gegaan zijn bij de Raad van State, ik denk van niet. Ik ben zeer benieuwd naar de uitspraak van de Raad van State, of die zich zal alignerend met de raden voor verkiezingsbetwistingen in de andere provincies, dan wel de eigenheid van de West-Vlaamse raad zal volgen. Dat is niet onbelangrijk voor de toekomst in andere gemeenten en voor de besprekingen hier.

Dat maakt mij ongerust. Het kan leiden tot onbestuurbaarheid zoals is gezegd. In sommige gemeenten zou de meerderheid verloren gaan. Daar moeten we toch eens bij stilstaan. Dat kan nooit de bedoeling geweest zijn van de decreetgever, noch van de meerderheid noch van de oppositie. Dat is een anomalie waar we blijvend aandacht moeten voor hebben.

We zullen een nieuw rechtscollege hebben dat de eenheid van rechtspraak zal garanderen. Ik pleit er wel voor om de rechten van de verdediging maximaal te garanderen. Er zijn heel wat klachten over de zeer summiere ruimte die zowel klachtindieners als hun verdediging hebben gekregen in sommige raden. Dit is een complex dossier met grote maatschappelijke gevolgen. Dat kan niet zomaar worden afgehaspeld.

Minister, hoe streng ze ook zijn geweest bij het ambtshalve onderzoek van de voordracht – ook voor de politieraden trouwens –, zo mild zijn ze geweest bij het onderzoek van de verkiezingsuitslagen. Dat kan ik eigenlijk niet harden.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

De heer Marius Meremans: Ik sluit me aan bij het merendeel van de sprekers die het blijkbaar allemaal eens zijn.

Als ik het goed begrijp, moeten we voor de sancties rekenen op de politieke fair play in de diverse gemeenten. Laat ons hopen dat de gemeenten de nodige politieke volwassenheid aan de dag leggen. Zoals u terecht opmerkt, moet de gemeenteraad worden weerspiegeld in de OCMW-raad. Dat zou het beleid ten goede komen.

De voorstellen die u hebt geformuleerd, zijn zeker en vast interessant. We mogen ook niet te beroerd zijn om naar de zuiderbuur te kijken. Dat lijkt mij een goede zaak.

Inderdaad, ik ben het met u eens, mijnheer Caron, we moeten aandacht blijven besteden aan de rol van de kleinere partijen. Ik heb zelf deel uitgemaakt van een kleine partij, ik begrijp perfect hoe u zich voelt. *(Opmerkingen. Gelach)*

Het zal in elk geval terugkomen naar deze commissie. Laat ons hopen dat we in de toekomst – ook met het Vlaams Bestuursrechtscollege – een aantal zaken kunnen vermijden. Maar we mogen niet naïef zijn. Er zullen altijd klachten zijn. We leven nu eenmaal in een tijd waarin men heel snel allerlei rechtscolleges aanspreekt om het gelijk te halen, niet alleen bij gemeenteraadsverkiezingen maar bij alle zaken van bestuurlijke aard. Hopelijk kunnen we deze anomalieën er snel uithalen zodat we een aantal zaken in de toekomst kunnen uitsluiten.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Dit debat heeft heel wat positieve elementen voor de toekomst voortgebracht. Dat blijkt ook uit de reacties.

Ik wil namens mijn fractie nog eens onderlijnen dat het nooit de bedoeling kan zijn geweest van de decreetgever om tot onbestuurbaarheid van het OCMW te komen, en ook niet tot een grondige scheeftrekking van de verkiezingsuitslag, want dat is nog een apart punt.

Minister, hoe zit het met de aansprakelijkheid van de gemeentesecretaris? Er werd op gewezen dat hij een zeer belangrijke taak heeft bij het beoordelen van de ontvankelijkheid. Sommige gemeentesecretarissen hebben mensen terug naar huis gestuurd met hun voordracht omdat ze die niet ontvankelijk konden verklaren. Sommige mensen hebben de kans gehad om

dat recht te zetten. Aan de andere kant rezen er veel problemen omdat heel veel akten onterecht ontvankelijk zijn verklaard.

Kunnen mensen die uit de boot vallen en niet meer in aanmerking komen om aan de hervervkiezing deel te nemen, een procedure aanvatten? Ik viseer niemand. Wat kunnen de gevolgen zijn voor gemeentesecretarissen die zaken over het hoofd hebben gezien en akten onterecht ontvankelijk hebben verklaard? Zij zijn verantwoordelijk, maar wie is er aansprakelijk? Zulke situaties kunnen zware gevolgen hebben.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Minister, ik vond uw antwoord zeer interessant. U zei dat er wel wat verwarring bestaat. Dat is een eufemisme, u begrijpt het af en toe niet goed. Ik heb hier gemerkt dat anderen dat gevoel delen.

Ik ben geen jurist, maar heel de zaak lijkt me te wringen op een aantal basale rechtsbeginselen, om te beginnen inzake de proportionaliteit van de sanctie ten opzichte van de fout. Dan wordt er abstractie gemaakt van de intentie van degene die de fout begaat.

Verder is er nog de lineariteit tussen degene die de fout maakt en degene die de sanctie krijgt. De heer Kennes verwijst naar de rol van de gemeentesecretaris. Die moet toezien op de ontvankelijkheid, maar de sanctie valt bij de mandatarissen. We kunnen ons daar vragen bij stellen.

Hoe zit het met de notie van rechtszekerheid door de verschillende interpretatie door de verschillende raden?

Er zijn politieke aspecten: de meerderheid moet een meerderheid kunnen zijn, ook in de afgeleide raden.

Ik denk dat het een collectieve verantwoordelijkheid is, het maakt niet uit wie wat gestemd heeft. We moeten dit collectief oplossen. U hebt voorstellen gedaan, minister, die ik op relatief lange termijn inschat. Het zou goed zijn om het geheel van de decreten te evalueren die gemaakt zijn naar aanleiding van de lokale en provinciale verkiezingen. We kunnen daar desgevallend lessen uit trekken.

Hoe kunnen wij de lopende procedures sturen? We kunnen echter niet ingrijpen. De Raad van State kijkt ook altijd naar de intentie van de wetgever bij de beoordeling van procedures. Op lange termijn moeten we daar zeker enige richting aan geven.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Ik dank u allen voor uw uiteenzettingen en suggesties. Ik denk dat zich een consensus aftekent.

Ik ben het volledig met u eens, mijnheer Kennes. Ik heb het trouwens ook met zoveel woorden gezegd, het kan niet de bedoeling zijn dat we tot onbestuurbaarheid komen, het kan evenmin de bedoeling zijn dat we tot een totale scheeftrekking komen van de vertegenwoordiging van een partij.

De sanctie is disproportioneel zoals u terecht zegt, mijnheer Van Malderen. Ik heb dat ook gezegd, maar goed, dat is het decreet.

Kunnen we iets doen aan de lopende procedures? Daar moet u eens over nadenken met het parlement. Ik kan daarin geen initiatief nemen. Ik wil wel ten gronde gaan voor een nieuw systeem. Ik wil dat doen in dialoog, het is niet te nemen of te laten. Het zijn persoonlijke voorstellen.

Door middel van het Vlaams Bestuursrechtcollege zullen we al eenheid van rechtspraak hebben. Verder vindt iedereen de sanctie disproportioneel. Zoiets leidt tot ongewenste situaties: het kan leiden tot onbestuurbaarheid, tot een totale scheeftrekking. Het is vreemd om een partij te bestraffen met uitsluiting van de OCMW-raad, terwijl ze normaal gezien

recht heeft op een vertegenwoordiging daar. Dat is mijns inziens niet de bedoeling. Met gender kan men strikte regels handhaven, maar je kunt een bestuurlijke lus inschakelen. Je kunt vragen om het te herstellen. Weigert men dat, dan is dat natuurlijk een andere zaak.

Ik pleit ervoor dat er een veel gemakkelijker systeem van verkiezing zou komen, waarbij een aantal principes overeind moeten blijven. De meerderheid moet de meerderheid blijven. Je zou een meerderheidssituatie kunnen hebben in gemeenteraden, waar de meerderheid bestaat uit drie, vier, vijf kleinere partijen, waarbij de optelsom niet meer de meerderheid is. Daarom heeft men in Wallonië in een correctiemechanisme voorzien.

Anderzijds is er de traditie van een soort gezamenlijke voordrachten – je kunt het geen lijstverbindingen noemen – voor mensen of lijsten die anders niet aan bod komen, of reststemmen. Je moet daar ook uit raken. Dan beantwoord je aan het huidige systeem en vermijd je dissidenties. Je kunt zeggen: de meerderheid van de lijst, net zoals voor de schepenen, draagt die kandidaten voor. En die kandidaten worden dan verkozen verklaard.

Je zou zo ook veel tijdverlies vermijden. Het is een systeem dat ellenlang duurt in elke gemeenteraad, met het ophalen en tellen van stembriefjes. Het is een moment van stress en moeilijkheden en eventuele dissidenties enzovoort. Als we daaruit zouden kunnen raken, zullen we in de toekomst tot een beter systeem komen.

Ik ben niet geneigd om mee te gaan in het voorstel van de heer De Meulemeester, waarbij je tot een soort semidirecte verkiezing komt. Dat bestaat nu in de faciliteitengemeenten. De heer De Meulemeester stelt eigenlijk dat de opvolgers op de lijst automatisch de OCMW-raadsleden zouden zijn. Elke partij heeft een systeem om de mandatarissen aan te duiden. Het zou in elk geval een heel ander systeem zijn dan nu, waarbij de partijen hun mandatarissen aanduiden die in de OCMW-raad gaan zetelen.

Ik spreek me niet uit over de vonnissen die geveld zijn. U mag dat niet van mij verwachten. Er is een scheiding der machten. Ik laat dat aan u over, mijnheer Caron. Ik zal daar geen uitspraken over doen. Ik vind wel dat we naar een uniform systeem moeten gaan.

Ten aanzien van de mensen die stellen dat het formulier beter had gekund, wil ik erop wijzen dat er ook inzake gender, waar het probleem zich niet voordeed, en inzake politieraad, waar het probleem zich niet voordeed, zulke fouten gebeurd zijn.

Als het gaat over verantwoordelijkheden, deel ik de mening van de heer Van Malderen. Er zijn heel veel zaken die eventueel verantwoordelijk tekenen daarvoor. Een secretaris wordt geëvalueerd, maar om nu in termen van burgerlijke aansprakelijkheid te praten, daar wil ik geen uitspraken over doen.

Ik stel ook vast dat de Raad voor Verkiezingsbetwistingen in Oost-Vlaanderen geoordeeld heeft dat de gemeenteraad zich minstens impliciet heeft uitgesproken en ze ontvankelijk heeft verklaard. Dat is eigenlijk de formele procedure. Ik ga geen uitspraken doen over de lopende procedures. Ik stel dit alleen vast. Ik stel ook vast dat er diverse rechtspraak is.

Wat mij betreft, is het belangrijkste nu dat we tot conclusies proberen te komen voor de toekomst, die rekening houden met bestuurbaarheid, met democratische vertegenwoordiging van de diverse partijen die daar recht op hebben, en dat we, als het enigszins kan, ook tot een veel eenvoudiger systeem komen dat veel minder aanleiding geeft tot discussies, fouten enzovoort.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Ik wil nog één opmerking maken, minister, met betrekking tot het feit dat de gemeenteraad de voordrachtsakte ontvankelijk kan of moet verklaren. In veel gemeenteraden zijn de kandidaatstellingen voor OCMW- en politieraad niet vooraf aan de raadsleden bezorgd. Er is alleen ter zitting een lijst van de kandidaten uitgedeeld. Als we daarvoor gaan, moet dat ook absoluut geremedieerd worden.

Bij ons in de stad bijvoorbeeld had de meerderheid stemafspraken gemaakt, en briefjes en geheugensteuntjes, waar alle kandidaten op stonden. De oppositie wist tot op dat moment niet wie de kandidaten waren van de meerderheid. (*Opmerkingen*)

Het is absoluut waar wat ik zeg. Hoe kun je nu iets ontvankelijk verklaren, als je de informatie niet hebt? Dat wou ik toch even inbrengen als voorbehoud.

Minister Geert Bourgeois: Ze liggen hoe dan ook ter inzage, mijnheer Caron. Ze moeten voor iedereen ter inzage zijn. Het klopt niet dat u niet de kans had om het te weten. Iets anders is dat men afspraken zou kunnen maken, maar ze liggen zeker ter inzage.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de intentie van het Antwerpse stadsbestuur om een sterk verhoogde retributie te vragen bij het inschrijven van een vreemdeling
- 877 (2012-2013)

Vraag om uitleg van de heer Ward Kennes tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de eenmalige retributie voor vreemdelingen die zich voor het eerst inschrijven in Antwerpen
- 884 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Het was even schrikken, minister, toen het bericht in de kranten verscheen. De Standaard kopte op 9 februari: “Antwerpen wordt 15 keer duurder voor buitenlanders”. Dat ging niet over de prijzen in de winkels, maar over de kost om zich als vreemdeling in te schrijven in Antwerpen. De stad zou daar 250 euro voor vragen in plaats van de 17 euro die niet-Belgen daar vandaag voor betalen. Ter informatie: in Kortrijk kost het 12 euro.

Waarom zo’n spectaculaire prijsverhoging? En kan dat zomaar? Het kan blijkbaar. Volgens wat ik er in de media over lees, behoort het tot de bevoegdheid van de steden en gemeenten om de retributies te bepalen. Normaal rekenen gemeenten daar een redelijke prijs voor aan. Het behoort immers tot de basisdienstverlening van gemeenten. Het is een absolute kerntaak van de lokale overheden.

Maar hoe ver gaat de autonomie om dat te bepalen? Het is een taak die niet louter tot de gemeentelijke autonomie behoort, maar die ook wordt uitgevoerd in opdracht van de hogere overheid. Het is een uitvoerende taak, en daarom is het onwenselijk om tot een grote ongelijkheid tussen gemeenten te komen.

Je kunt ook discussiëren over de vraag of gemeenten er al of niet voldoende voor gefinancierd worden, maar de doelstelling van onder andere het Gemeentefonds is net gemeenten te financieren voor basisdienstverlening.

De retributieverhoging is echter zo drastisch dat ze vele vragen oproept, minister. Wil Antwerpen de stadskas spijzen met het geld van vreemdelingen? Een gezin met drie kinderen zou plots 1250 euro moeten betalen in plaats van 85 euro. Meestal gaat het om niet echt vermogende mensen. Is het de bedoeling van de stad Antwerpen om buitenlanders weg te houden uit de stad? Schrijven zich te veel vreemdelingen in? Stuurt de stad ze liever naar Gent, Brussel of zelfs Kortrijk? De schepen zei dat het geen ontradingsbeleid is, maar het wijst wel in die richting.

Het argument dat de stad gebruikt, is de administratieve kost. Volgens de burgemeester kost zo'n dossier 330 euro. Uiteraard kost zo iets meer dan mensen moeten betalen, net zoals bij alle andere diensten die de overheid levert. Als u voor een reispas of identiteitskaart de echte kostprijs zou betalen, zouden die ook veel duurder zijn dan vandaag.

Ik verwijs trouwens ook naar het advies van de eigen diensten van de stad Antwerpen, waarin ook de nodige vraagtekens worden geplaatst bij de berekening van de kostprijs van de inschrijvingsretributie. Kan het wel uniform? Op welke basis worden de kosten berekend? Er worden in elk geval veel dingen in twijfel getrokken.

Ik wil ook verwijzen naar uw omzendbrief van juni 2011 over de gemeentelijke fiscaliteit. Daarin staat dat het toegelaten is dat de gemeente een zekere vergoeding vraagt voor de kostprijs – tenzij de hogere overheid beperkingen oplegt – maar dat die vergoeding wel redelijk moet zijn. Een maximalistische doorrekening van de kostprijs, met niet alleen materiële kosten, maar ook personeelskosten, tot zelfs het gebouw toe, lijkt mij juridisch wel aanvechtbaar. 'Redelijk' betekent naar mijn mening veeleer in de grootteorde onder de 20 euro dan 250 euro.

Er wordt in uw omzendbrief heel duidelijk gezegd dat er een gelijke behandeling moet zijn tussen identiteitskaarten en vreemdelingenkaarten: "Om het gelijkheidsbeginsel niet te schenden, moet een eventuele gemeentebelasting op de afgifte van een elektronische identiteitskaart even hoog zijn als de belasting op de afgifte van een elektronische vreemdelingenkaart."

11.000 buitenlanders schreven zich vorig jaar in in Antwerpen. Aan de nieuwe retributie zou dat 3.360.000 euro opbrengen. Dat is niet niks. Ik weet dat de stad Antwerpen het financieel niet gemakkelijk heeft, maar de inkomsten verhogen op de rug van een zwakke doelgroep is op zijn minst ethisch onverantwoord.

In de media las ik dat het ook in het buitenland zo duur zou zijn. Ik zal daar nu niet verder op ingaan, maar ik verwijs naar een uitspraak van het Europese Hof van Justitie, dat in een gelijkaardige zaak met betrekking tot de kostprijs voor reguliere verblijfsvergunningen – de 'leges', zoals de retributies in Nederland heten – Nederland heeft teruggefloten en de kostprijs van die leges onaanvaardbaar noemde. Samengevat: ten aanzien van vreemdelingen mogen niet dermate hoge financiële drempels worden opgeworpen dat zij alleen daardoor hun recht niet kunnen krijgen. De Nederlandse minister heeft die leges vervolgens verlaagd.

Minister, de motieven van het nieuwe Antwerpse stadsbestuur lees je eigenlijk tussen de regels van de vrijstellingen. Er zijn vrijstellingen voor studenten, langdurig ingezetenen van een EU-lidstaat en mensen die met succes een asielprocedure hebben afgerond. Zij blijven blijkbaar wel 17 euro betalen. Ik wil de nadruk leggen op 'langdurig ingezetenen' van een EU-lidstaat. Asielzoekers en hun gezin betalen de volle pot, in afwachting dat hun aanvraag wordt beantwoord en ze eventueel een positief antwoord kunnen krijgen. Er is geen sociaal tarief. Ik durf te concluderen dat het wel degelijk om een ontradingsbeleid gaat.

Er was meteen reactie van burgemeesters van andere gemeenten. Gent, Mechelen en Leuven hebben al afwijzend gereageerd. Het zijn overigens vaak gemeenten waar ook coalitiepartners uit de andere steden aanwezig zijn. De maatregel drijft mensen wellicht naar andere steden, daarom zijn ze ongerust. Of nog straffer, mensen kunnen zich in een andere, kleine, naburige gemeente inschrijven, daar hun domiciliering zetten, maar toch in de stad gaan wonen. Willen we dat soort fenomenen bevorderen?

Minister, binnen uw eigen partij is er in verband met vreemdelingen in Brussel een afwijzend standpunt gekomen. Ik kan enkel vaststellen dat het een probleem is dat we toch niet enkel op het Antwerpse niveau kunnen oplossen. De meeste burgemeesters en schepenen uit de betrokken gemeenten dringen aan op overleg, minstens onder de centrumsteden, om een wat meer uniforme regeling uit te werken. Ik las vandaag nog dat de VVSG al pogingen heeft gedaan om daarover overleg te organiseren. Hoe dan ook, de maatregel komt bijzonder onsympathiek en heel ontradend over. Tussen de regels lees ik een zeer grote afkeuring ten

aanzien van de vreemdelingen die zich willen inschrijven, maar goed, ik probeer te vermijden om tendentius te zijn.

Minister, de gemeenten zijn autonoom in het bepalen van hun retributies. Is dat ook zo voor diensten in het kader van de burgerlijke stand en bevolking? Hoe ziet u de toepassing van het begrip 'redelijk' uit uw eigen omzendbrief? Of anders gesteld: is deze Antwerpse regeling conform uw omzendbrief? Wordt het gelijkheidsbeginsel niet geschonden? In de omzendbrief staat: "Om het gelijkheidsbeginsel niet te schenden, moet een eventuele gemeentebelasting op de afgifte van een eiD even hoog zijn als de belasting op de afgifte van een EVK."

Is de geplande retributieverhoging in Antwerpen uitzonderlijk? Zijn er nog gemeenten die dergelijke hoge retributies hanteren? Hoe verantwoorden ze dat? Kunt u aanvaarden dat, indien de geplande verhoging aan alle regels voldoet, één doelgroep wordt gevisieerd? Dat is een politieke vraag, maar ik wil ze toch uitdrukkelijk stellen.

Spoort deze maatregel met uw eigen beleid voor uw bevoegdheid inzake integratie en inburgering? Vreest u niet voor ongewilde gevolgen, bijvoorbeeld het verhogen van retributies in aangrenzende gemeenten of andere centrumsteden? Hebt u aan het Antwerpse stadsbestuur gevraagd naar een gedetailleerde berekening van die 330 euro kosten en kunt u die berekening openbaar maken? Ik verwijs ook naar het advies van de juridische dienst van de stad Antwerpen, die hierover negatieve uitspraken doet. Ik verwijs ook, met betrekking tot het ontradringsbeleid, naar de uitspraak van staatssecretaris De Block, bevoegd voor het asielbeleid, over het inhumane karakter.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Uiteraard heeft een gemeente fiscale autonomie en kan die zelf bepaalde zaken vastleggen in verband met retributies, maar toch is wat in Antwerpen nu gebeurt iets dat vragen oproept, niet omdat de stad de retributie verhoogt, maar wel omdat het zo'n grote verhoging is. Het bedrag gaat van 17 naar 250 euro, dat is toch behoorlijk spectaculair. Dat gaat niet meer over indexering. Daarmee wil men duidelijk een beleid voeren. Het vijftien keer duurder maken, is niet gewoon een verhoging.

Het is merkwaardig dat daarbij wordt verwezen naar de reële kosten, terwijl men het doet voor één bepaalde categorie. Men verwijst zelfs naar gebouwinfrastructuur, ICT, faxen die moeten worden verstuurd. Maar in vele andere dossiers en voor andere categorieën hanteert men die redenering niet. Dat roept toch vragen op. In het ene geval doet men bepaalde zaken wel, in het andere niet, zonder dat het goed kan worden aangetoond. Die objectiviteit zie ik niet op dit moment.

Er is een vrijstelling voor enkele categorieën, wordt gecommuniceerd. Het geldt dus niet voor iedereen. Men houdt met bepaalde zaken rekening. Dat neemt niet weg dat burgemeesters van minstens vier verschillende partijen vandaag vragen stellen bij deze regeling. Dat was terug te vinden in de media. Ze vrezen dat er een soort migratiestroom tussen gemeenten of centrumsteden zal ontstaan. Eén enkele maatregel brengt dat niet onmiddellijk op gang, maar als het een aaneenschakeling wordt van maatregelen misschien wel, althans heel wat burgemeesters maken er zich zorgen over.

Extra gevoelig is dat het gaat over mensen die niet de Belgische nationaliteit hebben, over vreemdelingen, en dat wekt bijkomende ongerustheid, begrijpelijk ook. Onder anderen de federale minister van Binnenlandse Zaken en de Liga voor Mensenrechten hebben hun ongerustheid geuit. Ook het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, een overheidsinstelling, heeft gezegd dat het de Antwerpse maatregel zou onderzoeken.

De vraag rijst of de nieuwe maatregel niet in strijd is met de Europese regelgeving. Ik denk dan specifiek aan de richtlijnen 2004/38 en 2003/109. De EU-verdragen laten immers niet toe om voor het verblijfsrecht van EU-onderdanen kosten aan te rekenen. Bijkomend, bestaat niet het risico dat mensen zich niet meer inschrijven en toch in de stad blijven, waardoor men de

illegaliteit bevordert? Een gezin van vier personen kan daardoor 1000 euro uitsparen. Dat is natuurlijk geen wenselijke evolutie.

Minister, laat u via uw administratie onderzoeken of de aangekondigde maatregel een discriminerend karakter heeft? In het ene geval worden voor een categorie duidelijk kosten in rekening gebracht, terwijl men voor andere categorieën die keuze niet maakt.

Laat u via uw administratie onderzoeken of de aangekondigde maatregel in strijd is met de EU-regelgeving? Ik kijk ook naar een arrest waarbij Nederland werd veroordeeld voor die leges, zoals ze het daar noemen. Het gaat dan niet enkel over het verblijfsrecht van burgers van EU-staten, maar ook over hun gezinsleden die verzoeken om hen te mogen vergezellen of zich bij hen willen voegen. Als de kosten voor hen overdreven of onevenredig zijn, kan dat aanleiding geven tot een veroordeling. Mogelijk zijn die gezinsleden zelf geen EU-onderdanen. Dat is ook een juridisch aspect dat nader onderzoek vergt.

Minister, uw federale collega heeft intussen uitspraken over de zaak gedaan. Bent u van oordeel dat zij bevoegd is om maximumprijzen op te leggen voor de inschrijving van nieuwe inwoners in het bevolkingsregister of het vreemdelingenregister?

Bent u van oordeel dat het tarief dat wordt geheven aan het vreemdelingenloket een instrument kan zijn in het inburgerings- en integratiebeleid? Ik merk dat enkele burgemeesters zich daarover wel zorgen maken. U bent in Vlaanderen bevoegd voor het inburgerings- en integratiebeleid. Er zijn heel veel instrumenten om dat beleid in een bepaalde richting te sturen, maar tot nu toe, denk ik, is het vastleggen van tarieven daarin nooit een element geweest. Als de trend zich doorzet, is het niet uitgesloten dat het dat wel wordt. Daar moeten we goed naar kijken.

Bepaalde burgemeesters hebben duidelijk aangedrongen op overleg. De VVSG heeft ook gezegd met een overleg bezig te zijn. Minister, kunt u het overleg tussen de Vlaamse (centrum)steden over dergelijke maatregelen faciliteren, om een opbod tussen de steden te vermijden?

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Mevrouw Karin Brouwers: Minister, hebt u weet van dossiers uit het verleden over gemeenten die voor documenten – identiteitskaarten, rijbewijzen, stedenbouwkundige vergunningen of andere documenten – buitensporige tarieven zouden hebben willen invoeren en waarbij het toezicht eventueel heeft gezegd dat dit niet kan, dat die gemeenten over de schreef gingen? Heeft Binnenlands Bestuur, of misschien de federale overheid, dienaangaande een beleid ontwikkeld?

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Collega's, jullie stellen mij een reeks vragen over een beslissing in de gemeenteraad van Antwerpen die nog moet worden genomen. Ik heb weet van een beslissing van het college van burgemeester en schepenen van Antwerpen van 8 februari om een reglement voor te leggen aan de gemeenteraad van Antwerpen. Belangrijk daarbij is dat het niet gaat om een belastingreglement, maar om een retributiereglement. Het gaat om de retributie op de inschrijving van nieuwkomers van vreemde origine, niet op de afgifte van een document, zoals de vreemdelingenkaart.

Alleen de gemeenteraad kan reglementen van belastingen en/of retributies goedkeuren. Die beslissingen zijn onderhevig aan administratief toezicht. Reglementen inzake belastingen en retributies zijn inzendingsplichtig. Er is in de eerste lijn een toezicht op door de gouverneur. Er kan ook toezicht zijn op basis van een klacht die wordt ingediend. De gouverneur kan desgevallend schorsen. De gemeenteraad kan desgevallend handhaven. Het dossier komt finaal bij de minister.

Welke toetsing gebeurt er in dit geval? U weet dat het toezicht niet oordeelt over de opportuniteit van de maatregel, maar dat het zich toespitst op het recht, met alles wat daaronder valt, en op het algemeen belang.

U zult al hebben begrepen dat ik op dit ogenblik niet kan vooruitlopen op enige beslissing. Dat zou niet verstandig zijn. Dit moet nog de gebruikelijke procedure doorlopen. Iets zegt mij dat de kans reëel is dat dit dossier vroeg of laat op mijn tafel terecht komt. U weet dat ik in zaken van toezicht geen uitspraken doe vooraf. Ik kan dat ook niet, om de heel eenvoudige reden dat ik de beslissing van de gemeenteraad niet ken. Ik moet die beslissing met al haar details en motiveringen hebben. Dat is zeer belangrijk voor de beoordeling van een dergelijk dossier. Er zal dus een volledig dossier moeten zijn, met daarbij de motivering. Daarbij kan de gouverneur of ikzelf geen opportuiniteitstoezicht uitoefenen, wel kunnen wij toezicht houden met betrekking tot het recht en het algemeen belang.

Daarbij zullen de volgende zaken aan de orde zijn. Er is ten eerste volgens artikel 170 van de Grondwet een grondwettelijk gewaarborgde autonomie ter zake. Ten tweede, wij toetsen aan de Grondwet, de wetten, de omzendbrief en de Europese richtlijnen. De heer Kennes heeft de twee richtlijnen genoemd: met betrekking tot het vrije verkeer en het verblijf op het grondgebied van de EU-onderdanen, en betreffende de status van langdurig ingezetenen onderdanen van derde landen. Dat zijn de zaken die daarbij in algemene termen aan de basis zullen liggen van de toetsing van de beoordeling.

Ik zal de concrete vragen naar best vermogen beantwoorden. Maar ik kan, mag en wil niet vooruitlopen op het dossier, dat ik nog niet heb.

Mijnheer Caron, er is geen specifieke uitzondering en er zijn ook geen specifieke regels voor retributies die betrekking hebben op de dienst Bevolking en Burgerlijke Stand.

Collega's, de andere vragen, over de verenigbaarheid van de omzendbrief, de schending van het gelijkheidsbeginsel, de ontradingaspecten die daaraan zouden kunnen zijn verbonden, het waterbedeffect dat zou kunnen ontstaan, de schending van de Europese richtlijnen en dergelijke meer, kan en mag ik niet beantwoorden. Ik word verondersteld een dossier te beoordelen aan de hand van de stukken en documenten die worden bezorgd. Ik krijg daarin ook een advies van mijn administratie. En nog eens: ik heb niet de beslissing van een gemeenteraad en ook niet de motivering. In dat soort zaken speelt de motivering een heel belangrijke rol: wat zijn de doelstellingen die worden beoogd, en waarom wordt er geoordeeld om daartoe een aantal maatregelen te nemen?

Het zou blijk geven van een vooroordeel indien ik een uitspraak zou doen over concrete vragen. Ik ben ook toezichthouder. Niets zegt mij dat ik het zal moeten doen over een gemeenteraadsbeslissing en ook niet over een beslissing van een college dat zegt dat het deze beslissing aan een gemeenteraad zal voorleggen. Ik heb ook nog geen details gevraagd over de kosten die daarin begrepen zouden zijn, waarop men zich baseert, hoe men dat motiveert. Dat is allemaal nog niet aan de orde.

Mijnheer Kennes, als de administratie het dossier heeft en als ik geadieerd word, moet de administratie alle overwegingen van het recht mee in overweging nemen, onder meer ook de Europese richtlijnen. Dat is evident. In eerste instantie heeft de gouverneur schorsingsbevoegdheid.

Wat is nu de bevoegdheid van de federale minister van Binnenlandse Zaken? Inschrijving in de bevolkingsregisters en in de vreemdelingenregisters is een federale aangelegenheid. De federale minister heeft trouwens al aangekondigd een onderzoek te zullen instellen. Ik weet niet op basis waarvan dit zal gebeuren. De toezichthoudende overheid is in elk geval de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, dat lijkt geen twijfel.

De Grondwet stelt dat bij wet kan worden afgeweken van de gemeentelijke autonomie inzake fiscaliteit, maar zegt niets over retributies. Het gaat hier niet over fiscaliteit. Het federale niveau zegt dat de kaarten worden afgeleverd voor een bepaald bedrag, en daar kun je dan een gemeentelijke belasting aan toevoegen. Dat is op dit ogenblik 5 euro, als ik mij niet vergis, waardoor het bedrag van 12 euro op 17 euro komt.

Ik heb nog geen initiatief genomen tot overleg. Dit is een van de mogelijkheden die zich zouden kunnen aandienen. Ik weet dat er in een vorige periode al een overleg is geweest. Ik weet niet wie daartoe het initiatief heeft genomen, ik denk de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVS&G).

Op dit ogenblik onthoud ik mij van elke commentaar en elk initiatief. Ik moet dat doen tot de gemeenteraad zijn beslissing heeft genomen. Die beslissing zal in al haar aspecten worden beoordeeld en getoetst aan het recht, in de betekenis van het woord zoals ik hier al herhaaldelijk heb toegelicht.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Minister, u bent een wijs man. Met de West-Vlaamse connotatie: u bent een slimme meneer. U weet heel goed wat ik bedoel. U moet uw positie als minister in deze vrijwaren en niet op hypothetische vragen antwoorden. Misschien moet u dan wanneer het nodig is loodgieterswerk verrichten.

Daarnaast wil ik er nog op wijzen dat er een omzendbrief is. De letter en de geest van die omzendbrief zijn heel duidelijk. Het gelijkheidsbeginsel en de gelijke behandeling worden uitdrukkelijk gemotiveerd. Er is ook een Europese richtlijn waarin de gelijke behandeling van Europese burgers wordt afgedwongen. Dat moet dus ook in de stad Antwerpen gebeuren.

Ik pleit hier alvast voor. Er moet nog een groot maatschappelijk debat komen. Ik hoop dat er in de Antwerpse gemeenteraad voldoende wijsheid zal heersen, zodat de minister zijn wijsheid niet zal hoeven te gebruiken. Ik hoop dat dit laatste niet zal moeten gebeuren.

De voorzichtigheid van de minister siert hem. Politiek gezien had ik verwacht dat hij iets meer een paraplu zou opsteken. Hij houdt zijn positie veilig tot het moment dat dit dossier op zijn bureau belandt. Ik hoop dat het dossier niet op zijn bureau zal belanden. Indien het nodig zou zijn, zullen wij echter ons best doen om het er toch te laten belanden. Dat moet ook duidelijk zijn.

Ik hoop dat het dossier niet bij de minister zal geraken. Dit betekent dat ik hoop dat deze maatregel niet zal worden uitgevoerd. Politiek en ideologisch gaat het immers om veel meer dan het binnenlands bestuur of de dienstverlening aan de bevolking. Dit is een politiek beleid waarover de minister zich ook als minister van Inburgering zou moeten uitspreken. De heer Kennes en ikzelf hebben hierover vragen gesteld. De minister heeft die vragen vermeden.

Ik betreur dat de minister zich hier enkel als de minister van Binnenlands Bestuur positioneert. Indien deze maatregel wordt doorgezet, zou dit niet rijmen met de ideeën in de beleidsnota van de minister. Ik ben hier vaak kritisch over, maar ik deel een aantal principes die in die beleidsnota staan. Ik kan me niet inbeelden dat deze maatregel hiermee kan rijmen.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Wat het antwoord van de minister op mijn eerste, tweede en vijfde vraag betreft, heb ik geen bijkomende bedenkingen. Dat geldt echter niet voor de antwoorden op mijn derde en vierde vraag.

Het is me niet duidelijk wat het door de minister gemaakte onderscheid tussen fiscaliteit en retributie in het voorgesteld bedrag van 250 euro precies inhoudt. Volgens hem bedraagt de prijs 17 euro. Het gaat om een prijs van 12 euro die door de federale overheid is vastgelegd en een prijs van 5 euro die gemeentelijk is vastgelegd. Daar komt dan een retributie van 233 euro bij om aan het bedrag van 250 euro te komen.

Ik heb specifiek gevraagd wat de federale minister van Binnenlandse Zaken hierover kan zeggen. Het gaat me niet om de toezichhoudende bevoegdheid: die bevoegdheid ligt duidelijk bij de Vlaamse minister. De vraag is of de federale minister onder wiens bevoegdheid de identiteitskaarten vallen maximumprijzen kan opleggen. Wat valt in dat geval precies onder een maximumprijs? Kan de retributie hierbij buiten beschouwing worden

gelaten? In dat geval zou de maximumprijs een bepaald bedrag bedragen en zou de retributie niet als een prijs op zich worden beschouwd. Om dat scherp te stellen, zou ik een meer uitgesproken opdeling willen zien.

Ik stel vast dat de minister volledig voorbij mijn vierde vraag is gefietst. Indien de Vlaamse Regering aparte ministers voor het binnenlands bestuur en voor het integratiebeleid zou tellen, zou ik verwachten dat de minister me zou verzoeken mijn vragen aan zijn collega te stellen. In dit geval gaat het echter om een en dezelfde persoon met twee bevoegdheidspakketten.

Ik heb de minister dan ook gevraagd in welke mate een tariefpolitiek van een lokaal bestuur een element van het inburgeringsbeleid kan vormen. Dit is in Vlaanderen een nieuw gegeven. De bevoegde minister moet niet op maatregelen wachten. Het gaat hier niet om het toezicht, maar om het beleid. Het lijkt me dan ook zinvol dat de minister van Inburgering zijn licht hierover laat schijnen.

De voorzitter: De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem: Ik begrijp het antwoord van de minister. Hij is om begrijpelijke redenen voorzichtig. Bovendien is in Antwerpen nog geen beslissing genomen.

Ik heb met stijgende verbazing naar de vraagstellers geluisterd. Het is altijd hetzelfde. De gemeentelijke autonomie wordt hoog in het vaandel gedragen tot een beslissing, die in dit geval nog niet is genomen maar op stapel staat, in het licht van het algemeen belang niet in de smaak valt.

De heer Kennes heeft het al over discriminatie gehad. Het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding wordt erbij gesleurd. De term racisme is nog net niet gevallen. Zo ver zijn we bijna.

Mijnheer Kennes, ik zou u toch iets willen vragen. Kunt u zich eens tot de heer Van Peel en de heer Heylen wenden en vragen wat zij hiervan denken? (*Opmerkingen van de heer Bart Caron*)

Mevrouw Annick De Ridder: Ik dacht net hetzelfde, maar ik durfde het niet zeggen.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Ik begrijp waarom de vraagstellers nogmaals proberen bepaalde antwoorden los te weken. Ik herhaal dat ik in deze omstandigheden geen uitspraken kan of mag doen. Dit geldt ook voor de vragen die me over inburgering zijn gesteld. Ik heb de redenen daarnet al toegelicht.

Er zijn twee toetsingsbeginselen. Beslissingen worden aan het recht en aan het algemeen belang getoetst. Als ik als minister van Inburgering zou verklaren dat een beslissing de inburgering niet in de weg staat of, omgekeerd, het integratiebeleid zal beïnvloeden, kan die uitspraak implicaties voor het beoordelingsdossier hebben. Dat mag en kan ik op dit ogenblik niet maken.

Het gaat hier niet om een slimmigheid, wat de heer Caron in betere termen wijsheid noemt. Dit is gewoon een verplichting: ik mag dat niet doen. Indien ik wel uitspraken zou doen, zou ik me tegenover de mensen plaatsen die eventueel een klacht zouden indienen. Als ik de heer Caron goed heb begrepen, zal die klacht er allicht komen. Die mensen kunnen dan stellen dat de minister al een uitspraak heeft gedaan. Bovendien kan een gemeentebestuur dat zich op de gemeentelijke autonomie beroept, dan ook stellen dat ik al een oordeel heb geveld nog voor het gemeentebestuur een beslissing heeft genomen.

Ik moet als minister gewoon wachten tot de beslissing, met al haar aspecten en haar motivering, gekend is. Dat is ook wat de administratie me aanraadt. Wanneer de gelegenheid zich voordoet, zal dit dossier dan worden beoordeeld. Na de woorden van de heer Caron ben ik ervan overtuigd dat dit dossier op mijn tafel zal belanden. Ik moet eerst over het dossier

beschikken. De toezichhoudende overheid treedt pas op als er een dossier is. Op dit ogenblik heeft het gemeentebestuur nog geen beslissing genomen.

In de omzendbrief is sprake van de belasting op de afgifte van de kaarten. Dat is een federaal belastingtarief. De stad Antwerpen wil een retributie heffen op de kosten die met de inschrijvingswerkzaamheden en -formaliteiten gepaard gaan. Dat is een andere aangelegenheid dan de kaarten zelf.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Hoewel ik het al heb aangehaald, wil ik nogmaals het inhumane karakter van deze maatregel beklemtonen. Als ik al een machtsargument moet zoeken bij staatssecretaris De Block, die de maatregel inhumaan heeft genoemd, is het ver gekomen.

Minister, ik hoop dat deze discussie tot wijsheid op vele vlakken bijdraagt. U hebt een van mijn vragen echter niet beantwoord. Het is mogelijk dat u dat nu niet kan. Hebt u weet van relatief extreme retributies in Vlaanderen? Ik bedoel hiermee retributies die sterk van de gemiddelden afwijken? Dat kan op alle terreinen zijn. Indien u hier nu niet op kunt antwoorden, heb ik daar alle begrip voor. Ik zou echter graag een antwoord op die vraag krijgen. Ik wil weten in welke mate dit uitzonderlijk is. Er zijn misschien nog andere voorbeelden in Vlaanderen. Hebt u daar weet van?

Minister Geert Bourgeois: Ik heb daar geen zicht op. Mevrouw Brouwers heeft me al eens gevraagd hoe het met een bepaalde belasting op tweede verblijven zat. Ik heb toen geantwoord dat hiertegen was opgetreden.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■